ден беше онакав, како га наш сугрђанин г. Васа Ђурђевић у његовом надгробном слову предочи, рекавши над отвореним гробом Младеновим = нека ми опросте другови његови немогу а да не проговорим коју ја. — — —

— — — — — — — — — — — —

После толиког труда и напора спремио се Младен за живот, за рад, за народ и за човечанство, па сад све то с њиме ево спуштамо у црну земљу, у ову раку ладну. — — —

— — — — — — — — — — — —

Над отвореном још раком плачу родитељи, браћа, сестра и родбина, жале другови и пријатељи, јер је Младен мезимац у мајке, јер је Младен био, браћи сестри и родбини мио, јер је Младен благ и добар био пријатељима. — —

— — — — — — — — — — — —

Многу је нојцу мајка прегорела док је Младена на ноге подигла, многе је жртве отац допринео, браћа допринела, док се Младен за свет приправио, — а све то у нади, да ће Младен данас сутра бити родитељима последња а за то и најмилија радост и утеха, браћи, сестри и родбини поност и узданица — па сад све те труде и жртве, радост и утеху, поност и уздање са мртвим Младеном сарањујемо у ову мрачну гробницу.

А и изнад ове мрачне гробнице извијаће светли спомен један што га је Младен за живота свога сам себи подигао.

Као ретко који син, као ретко који брат, Младен је примерним својим животом и владањем све труде и жртве мајке, оца и браће у пуној мери оправдао, јер је Младен савладав у туђини све младеначке страсти, вратио се са наука кући као потпун човек спреман за јаван самостални живот, па је тиме Младен испунио наде својих родитеља, своје браће, тим се поносити могу и град Осек, родно место Младеново, родитељи браћа, пријатељи и другови. — —

— — — — — — — — — — — —

Али има нешто што је мене потакнуло да над мртвим Младеном проговорим, чим се не само град Осек него и сва отаџбина и цео народ српски поносити може, што се над гробом Младеновим несме ћутом прећи, што ће Младена и преко гроба дуго јоште узносити, јер је Младен изнад љубави родитеља, браће и сестрице показао да још већма љуби слободу и народ свој.

Кад је оно пре неких година на Балкану затрубила труба на бојноме пољу бивше пре кнежевине а данашње краљевине Србије за слободу и јединство Српства, одјекнула је труба та у млађаначким грудима Младеновим, и Младен оставио је родитеље, браћу и сестру си јединицу, па је Младен похитао браћи у помоћ за слободу и јединство народа свог; неимајући тада још ништа до млађаначког живота свог, Младен је и свој живот заложио за бољу срећу и будућност народа српског.

И с тим се поносити могу родитељи, браћа, сестра и родбина, с тим се поносимо и ми сви а с тим се уједно сви и тешимо, а будући нараштај нам нека чува спомен Младена као пример добра сина, мила брата, врена родољуба и ретка прегаоца за слободу и за народ српски.

Па сад спуштајући тим Младена у ову гробницу и праштајући се с њим, велим му: Збогом био Младене, лака ти земља ова и дуг спомен међу нама!" —

Будимпешта. 6. септ. — (Ст. Дескашев на мађарској позорници.) Од дуже времена бави се овде у нашој средини члан загребачке опере, чувени певач Србин г. Ст. Дескашев. То његово боравђење било је у свези са ступањем у неколико комада на њихову позорницу, и у ствари пробе, не би ли га овде за оперу као лирског тенористу ангажовали. И он се њином позиву одазвао, те тако буду два вечера одређена, од којих се једно синоћ имало одржати у комаду „корневиђских звона." Но чудан удес задеси нашег госта. Још одавна беше плакатима објављено, да ће г. Дескашев овде ступити, па наравно уз име г. Дескашева беше још и то истакнуто „певач на загребачкој опери." То је канда полицији за очи запело — тим пре, што сада у Хрватској познати немири владају, на бојећи се, да се његовом појавом на позорници не провоцира скандал у гледалачке публике, која се по чувењу већ за то била наоружала, даде приступ г. Дескашеву на позорницу забранити. Бадава се директор Ева томе противио, све у залуд. Састаде се и позоришни одбор, не мога ни овај ништа; не остаде друго него мораде директор г. Дескашеву полицајни налог испоручити.

Међутим г. Дескашев већ бејаше у позоришту и поче се маскирати. Ни о чему не слутећи, гну пред њега г. директор Ева, па га са овим речима поздрави: „г. Гренишу, (улога г. Дескашева) ви данас нећете певати. — Зашто? запита зачуђени певач. — За то рече директор — јер сте промукли. — Ама бог с вами, та мени ништа не фали. — Ви морате бити промукнути — упаде директор — јер тако полиција заповеда, јер сте ви Хрват, па се боји демонстрације.

Узалуд је г. Дескашев доказивао, да је Србин, из Арада родом, да се он ништа у политику не меша; ништа му не поможе. Мораде се задовољити са изјавом управитељевом коју су сви мађарски листови донели. — Жалосно је у читавој ствари то, како једна престоничка полиција ни најпотребнијих појмова о слободи представљања нема, пошто је то законом санкцијонисано, већ се дала од неке котерије узбунити и од читаве невине ствари шкандал провоцирати. Но најпосле нећемо јој ни ми давати лекције, доста је и тако позната.

Но да се вратимо на јавна гласила, која сва махом поступак полицијин осуђују. Али једно запиње у свима њиховим извештајима. А то су они силни кићени ставови, које се на личност г. Дескашевог односе. Ту вам се прича, како је г. Дескашев Мађар, т. ј. из Мађарорсага, како изврсно мађарски говори, родом Арађанин да се пређе Дескаш звао и бог те пита шта. Један се шта више нашалио, те је неко чудо невиђено пронашао. Чудо, да богме! Та ко би могао и таку бесмислицу још донети: г. Дескашев је пореклом Мађар од српских родитеља! Ако има што безглавније, то зацело од овога тешко да се да наћи. Е али шта ћете, мора се шовенски дух мађаризације ма у ком виду пропустити. —

Но на страну све њино резоновање. Жалост је то, што се увек константирало, да Мађари у свачему своју надувену политику терају. Не би им замерили, да се то чини, да се бар какве цели у томе дотичу, да се успеху надају, али према човеку, који се једино вештини својој посветио, никад тако што не би требало подузимати, јер онда је у опасности и њина вештина, са које се неће усудити многи и многи, који би им услуге знатне могли учинити, пред њима ни појавити. И ако би то доиста њина болест била, онда би варваризам у свом потпуном жанру био заступљен. —

О друге стране пак можемо рећи, да је г. Дескашев у меродавних кругових врло мио утисак оставио, те можемо толико рећи, да се и интендант опере овдашње бар. Подманицки после издржане пробе на г. Дескашевог обратио с молбом, да о божићу неколико пута на позорницу а у оперској улози ступи. С тим би у свези били и преговори око ангажовања његовог за нову оперу, која ће се на годину отворити.

Жао нам је, да г. Дескашевог нисмо имали прилике чути, но теши нас та околност, што је скоро време, кад ће нас опет походити, шат онда могнемо се уверити, о дивној његовој вештини певачкој, а сад се растајемо с њиме: за скоро нам опет дошао и боље нас нашао.

Не могу пропустити, да једну епизоду из најближих времена не напоменем. Било је то пре неколико месеци, да се г. Дескашев у овој летњој сезони последњи пут опраштао од загребачке публике. Том приликом су Срби ђаци венац са српским тракама г. Дескашеву бацили. То се „младенцима хрватским на жао дало те стадоше звиждати, велећи не њему као певачу, као каквог га они поштују, већ српским тракама на венцу. Данас пак Србин Дескашев подноси неправде, које му се наносе као хрватском оперном певачу, после неколико недеља грдње ти „младенци" Србина певача само за то, што је — Србин, што му се на хрватској позорници српски венци бацају. Да се сећамо!

Дневне новости.

(Његово Високопреосвештенство г. митрополит српски Михаило) кренуо се је — као што јавља „Б. Дн." — 20. ов. м. из Св. Горе — у пратњи готово свију калуђера до мора, — за у Цариград. Г. Митрополит ће се бавити неко време у Цариграду и на острву Халки где ће се у мору купати за време жарких дана. О бављењу г. Митрополита на путу добио је поменути лист следећа извешћа: „Вративши се из Јерусалима у Цариград у почетку Јула месеца отпутовао је 7-ог ист. м, у Св. Гору, да и тамо посети св. места; а нарочито задужбине наших краљева и св. Саве, првог просветитеља српског. — У Св. Гори већ су дознали раније да им долази у посету високи гост и чувени истинити заштитник православља, па је изашло пред њега више од 700 калуђера светогорских с' литијом. Настојатељ Св. Пантелејмона поздравио га је са беседом која је дубоко тронула све присутне. У хелији св. Пантелејмона дочекао га је тамошњи духовник — чувени и строги старац такође с' беседом назвавши га: „други свети Сава и истинити исповедник вере Христове" с' тим именом су га после поздрављали и здравице му напијали у свима светогорским манастирима. У манастиру Краљево — српском, дочекан је с' највећим почастима с' каквом су некада дочекивали краљеве српске и св. Саву. У Св. Гори бавио се од 10 јула до 20 августа. Сва је света места и манастире походио, а највише је живео у Ман. Хилендару и ту је одслужио неколико пута св. литурђију и спомињао наш краљевски дом и молио се богу за пријатеље као и непријатеље велећи: „Они же не вједјат что творјат". Тако исто спомињао је у молитвама цео српски народ, а нарочито његову паству којој жели сваку срећу и спас".

(† Тургењев.) Петроградски а и остали велики листови руски изишли су након смрти Ивана Тургењева сви у црном оквиру. Исти листови доносе на уводном месту чланке, којима прослављају заслуге Тургењевљеве на просветном и политичном пољу. Сви без разлике означују смрт његову општим и ненакнадимим грбитком по целу Русију, јер руско друштво изгубило је у Тургењеву не само најомиљенијега књижевника, но и најплеменитијег и најмарљивијег — васпитача свога. У Тургењеву изгубила је Русија једног од најбољих мужева, једног од најплеменитијих и најузвишенијих грађана који се највише одликовао љубављу к народу своме и непоколебимом вером у опште-човечанску мисију тога народа. Петроградска дума одала је устајањем са седишта част успомени Тургењевљевој. Заступник Семенски уважио је политички значај умотворина Тургењевљевих следећим речима: „На њиховом земљишту — рече говорник — постали су нараштаји из којих поникоше људи, који су били позвани да изведу покојним царем приуготовљене реформе. Тургењев допринео је веома много ослобођењу мужика, његово суделовање иставило је на дневни ред питање о ослобођењу сељака руских." — У истој седници поднесено је више предлога, да се оснују просветне и хуманитарне закладе, које да носе име Ивона Тургењева.

(За Бранков споменик.) Г. Ђока Ракић, угоститељ у Новоме Саду скупио је и 29. о. м. предао председнику одбора за подизање споменика 30 фор. 25 новч. Имена родољубивих приложника изнеће се у своје време на јавност, а међу тим нека како скупљач тако и приложници приме овим изјаву благодарности.

(Опроштај чланова клуба такозване народне странке од Ладисл. грофа Пејачевића). „Нар. Нов." јављају: „Јуче, 26. тек. мес. после подне упутише се сви на конференцији присутни чланови клуба народне странке Њег. преузвишености госп. бану грофу Пејачевићу, да се од њега опросте. Председник клуба, Људевит Вукотиновић поздрави Његову преузвишеност истичући велике заслуге, које је Њ. преузвишеност по читав хрватски народ стекла; говорник особито нагласи, како је Њ. преузвишеност приликом несретне катастрофе потреса напредним пожртвовањем и затајењем своје обитељи све силе уложила, да ублажи велику беду града Загреба и околице, исто тако нагласи неумрле заслуге, које је Њ. Преузвишеност стекла спојењем Крајине са матером земљом. Говорник закључи следећим речима: „Ви сте, преузвишени господине били наш отац који је љубио своју домовину, и све своје умне и патриотичне силе уложио да буде народ хрватски сретан и задовољан, те ће ваша успомена у срцима како чланова клуба народне странке, тако и читавог хрват. народа у вечној успомени остати. Пошто сада одступате, то молимо да и надаље останете народним заступником и чланом народне странке, да нашу странку својим деловањем подупирати изволите! Живио! Присутни саборски чланови прихватише одушевљено клицати Живио! Преузвишени господин Ладислав граф Пејачевић, врло тронут овом изјавом љубави и оданости, обећа, да ће увек уз странку народну стајати и да ће и надаље поверен му заступнички мандат задржати. Уједно захвали члановима клуба народне странке, што су га течајем његова бановања сложним силама подупирали. На то се Њег. преузвишеност са сваким појединим изрукова и најсрдачније опрости.

Чланови клуба опростише се од Њ. преузвишености громовитим Живио!"

(О сељачкој гунгули у Бедњи) пишу „Позору". „Код св. Аугустина на штајерској међи била је црквена слава, где се уз много штајерскога и хрватскога народа нашло и више Крапинчана. Чини се, да су ови узплахирили главе и без тога озловољена људства. Набајао неко свету, да ће Мађари доћи на Бедњу и овде истаћи своје грбове, а с грбови да ће доћи и нови терети, пак онда јао и наопако! Да ова тињајућа искра у жив пламен букне, требало је само повода. И овај се нађе сасма изненада. Поводом сретна порођаја краљевићке Стефаније испали неко касно у вече два хитца. Тад пуче глас: Ето долазе Мађари. За кратак час салети се после 10 сати до 400 људи, наоружани сикирама прошци и дугачким коцима, од којих су на где-који гвоздене виле биле насађене. Секираши затворише мост на путу, велећи: Овуд морају Мађари проћи са својим грбовима! — Држимо, да се има само разбору и такту начелникову приписати, да гунгула није имала неповољних последица. Јер дочим се је нашло људи, који су мислили, да се има на узрујани народ пуцати, изиђе начелник предањ, питајући га шта жели? „Ми смо чули, да ће доћи Мађари, да овде развију своје заставе и повешају своје грбове. Ми нећемо да то допустимо." „Небојте се људи, одговори начелник, тога неће бити; и ако би ко дошао, да такове грбове овде истакне, ја ћу их сам посидати." На то свет завикне начелнику „Живио"! и разиђе се мирно својим кућама.

Хотећи свој допис управо довршити, прекиде ме ево у 6 сати изјутра ударање звона на буну. Ево управо долази есадрон хусара. Свет силази с брда које голорук, које наоружан са коци те се уз вику и буку прикупља око општинскога уреда, где су се и хусари поставили. Хусари повукоше се на поље, а с њима и начелник, за којим свет ужасно виче. — Ево долази чета подгорчана с наоштрени коци; жупник Војска је међу њима, да их умири, али бадава, виче се непрестано: „Ми недамо мађарске таблице прибијати." — Два хусара јашу у Иванец по помоћ, јер се гласа, да ће Вишњичани и Цветличани наоружани доћи. Сви наговарамо и заклињемо народ, нека се умири; бадава разлози: њему није до жене ни до деце стало, раће нека га убију. — Досад су на буну звонили само у капелама на брдима, сад наваљују, да се звони у жупној цркви; жупник неда у цркву, те је једва успео. — Несрећа је, да су за успоставу мира дошли управо Мађари, јер се одмах рекло, да су они дошли таблице постављати. — Сад у 8 сати провалио је свет и у жупну цркву, те лупа у сва звона на буну. Света се све више гомила око хусара. Сад пајаше заповедник хусарски међу хрпе људи, те стане дуже времена нешто расправљати. Тад се повуче натраг, а хусари полете касом против народа, а овај се нагло одмакне. Ово 9 сати изпале хусари неколико пушака у зраг, на што се светина уз ужасну вику разбегне, али само до обћинскога уреда, где се у дворишту опет сакупи. У $^1/_2$10 сати врате се она отпослана два хусара, те известив о нечем заповедника, упуте се хусари натраг прама Лепоглави, водећи у својој средини начелника, а свет их стане поради начелника пратити ужасном виком. Отишавши хусари сад текар започну ужаси. „Хајд на жидове!" загрми са свију страна. На несрећу су овде три жидова. Свој тројици полупаше и разорише све, што се руком и сикиром разбити дало. Нашавши негде грб сакривен, промислише, да су га Мађари донели, те изнесав га триумфом на улицу, разлупаше га на ситне комаде. Жидови срећом побегоше, али чини се, да светини није до њихова живота стало, задовољни су тиме, да су им све уништили. Ни у ствари нису дирали, поставив си за гесло: „ништа неузети". Али код вина нису се могли уздржати, јер што нису попили, оно су све улицом пустили, а судове полупали. Вика и граја траје још непрестано."

(Демонстрација против Мађара.) „Народне Новине" словачке пишу: „Уваћање мађарштине у немађарске цркве спада међу најпогибељније учине шовенства. Доказ овоме је то да већ и самим Немцима, који су иначе врло стрпљиви прама помађаривању, почињу додијавати те мађаронске трагикомедије. Тако у општини Ратхоту, у железној жупанији, зажелеше неколико шовена на дан св. Стевана, патрона мађарског, да се у тамошњој католичкој цркви служба божија на мађарском језику одслужи, и жеља им се испуни. Још за време службе могла се приметити нека узрујаност и неко невадовољство међу присутним становницима, по народности Немцима. После службе упутише се најодабранији грађани ратхотски управо кантору Томору, ког на сву меру испсоваше те му најзад попретише, да ако још једном у цркви мађарски појао буде, не само да не ће добити плату, но ће га с кора доле бацити. Неки Хаднаји који је почео бранити кантора, мораде умаћи, јер га народ хтеде воштити. Становници изјавише најзад да ће престати ићи у цркву ако их буду приморавали да слушају мађарску службу, а не помогне ли ни ово, онда ће сви листом прећи у другу веру.

шем мувеју јесу: турски посланици долазе пред Мару, кћер Ђурђеву; угарски краљ Бела слепи дочекује своју невесту Јелену, кћер рашког жупана Уроша; Јован Златоуст одбија од себе потворања пред царицом Евдоксијом; заклетва Матеја, угарског краља, заузеће Београда 1806. године.

„Своју праву јачину развила је уметница у сликама које садржином својом представљају људски живот, како нам се у својим свакидашњим односима и променама појављује. У њима се вешто служила свим оним средствима, која сликару жанра стоје на примену, да би задобио око и пробудио осећаје. Вешто и укусно, и саобразно представљеноме, распоредила је тветлост, извела хармонију боја, тражећи при том да изнесе и духовну страну предмета,

„Све ове слике са разноврсном садржином дају доказа о сложно развијеним уметничким способностима сликарке, а давала би занимљивог и поучног градива за рашчлањавање са естетичког и поучног гледишта. — Нека су од њих девет, што их у музеју има, наведене само неке: Сиромашица на умору, — слика је пуна истине; гледаоца дира бона мати која се са својом децом прашта дајући јој још последњи родитељски савет; дира га дубока жалост старије деце и безазленост мање, која још не знају шта ће изгубити смрћу матере — Пуна је пластике и лепе слоге у бојама слика госпође у српском оделу са књигом пред собом; а врло је допадљива она слика, у којој је уметница представила себе у својој радионици.

„За уметнице имају обично дражи и они природни предмети, који људско око привлаче на се лепотом својих боја и лепотом свога облика, а при томе немају способности за покрет или израз из какве унутарње побуде. То је цвеће, воће и подобно. И наша је уметница, насликавши грожђе у трима сликама, показала вештину своје кичице у верном подражавању природе.

„Слике ове врсте, а и жанрске, упућују уметника на колорит сличан ономе у природних образаца; упућују га на реалистичко представљање.

„Наша сликарка свуда се овим начином служила. — Боје у њених слика свакад природно доликују предмету, дубоке су, топле и сложне. Распоред и множину светлости удешавала је по потреби намишљеног ефекта, а великом марљивошћу израђивала је ситније делове у својих фигура.

„Више од половине столећа живела је Катарина Ивановићева живот уметнички. Умрла је у својој седамдесет првој год.

„Живела је живот пун чисте оданости према уметности, украшен скромношћу и пун осећања за лепим и племенитим.

„Живела је живот који јој неће дати умрети, јер је име бесмртно свију оних, који су осећали и радили за свој род."

Политичке вести.

— Из Загреба јављају да је министар Тиса грофа Пејачевића, даље Живковића, Михаловића, Крестића, Јосиповића и Шрама у Будапешту позвао, да се посаветује с њима о садањем положају. Није сигурно да ли ће гроф Пејачевић одговорити позиву. — Поговара се да ће Живковић на дуже времена отићи на допуст и да ће послове његове примити септемвир Бејер. — Комесар Рамберг забранио је изборе у загребачко општинско веће, који су се избори сутра, у среду 31-ог тек. мес. имали обавити. — Говори се да ће се укинути порота са преске преступе.

— Краљ Алфонзо стигао је 30-ог тек. мес. у Беч. На станици дочекали су краља шпанског цар-краљ Фрања Јосиф, престолонаследник Рудолф, надвојводе Албрехт, Виљем и Евженије, главари војничке и политичке власти и т. д. С краљем Алфонзом дошао је министар марки де ла Ваја и још неколико шпанских ђенерала. После поздрава одвезао се шпански краљ у царски двор, где је и отсео.

— Прашки „Народни Листи“ јављају да је крајем августа у Херцеговини било судара између усташа и аустро-угарске војске.

— Из Копенхагна јављају да је 28-ог тек. мес. обављено посвећење тамошње руске капеле. При свечаном доручку наздравила је принцеза Уелска цару руском и данској краљевској кући, краљ дански наздравио је цару Александру и његовој породици.

— Изгледало је да Кина не ће хтети признати уговор, закључен између Анамци и Французи. Новије вести пак јављају да је француски министар спољашњих послова имао разговор с кинеским заступником марки Ченгом и да се том приликом показало да Кинези нису вољни да се и над њима као оно над Анамцима опроба извежбаност војене силе француске. Марки Ченг поднео је на писмено своје предлоге, које је француска влада прошлог понедељника имала на претрес узети. Ченг отпутовао је у Лондон и вратиће се одонуд крајем ове недеље.

— „Руски Мир“ јавља да ће почетком септембра бити код Сидлица велика маневра, на којој ће суделовати 76 батаљона пешадије, 51 шкадрон коњице са 122 топа.

— Из Рушчука јављају „Лојду“ да је прошлог петка прошло онуд 240 виших и нижих руских официра, који сви путују — за Бугарску.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

„Матица Српска“.

Састанак књижевног одељења 27. августа (8. септ.) 1883.

Узима се одобравајући на знање извештај књижевног одбора о досуђеним наградама од последњег састанка књижевног одељења до данас.

Члан Стеван В. Поповић на одлуку од 23. XII. 1882 бр. 130. к. о. јавља, да је проучио оба списа, која су стигла „Матици“ на расписану награду о теми: „Каква ваља да је Српкиња у кући и у друштву.“

Први рукопис под насловом: „Српкиња на дому у народу и у свету“ написао је А. Хаџић, а други под насловом: „Каква ваља да је Српкиња у кући и у друштву“ написао је Арон Тапавица.

У подужој својој оцени напомиње „да у целој нашој књижевности нема ни једнога списа, који би тако јасно, тако свестрано, тако живо, тако одушевљено, тако разложно и родољубиво расправљао ово важно питање, као што га расправља, расветљује овај изврсни спис А. Хаџића. У томе свом спису прибрао је А. Хаџић трудом и умешношћу, која је сваке хвале вредна, сву нашу јавну дискусију овога питања од ових задњих двадесетину година и изнео је резултате те дискусије лепо, разговетно и топло на видик у зрцалу његовог личног и индивидуалног схватања овога питања, попунио је ово своје разматрање резултатима најврснијих књижевних производа страних књижевности, који се дотичу овога питања.“

„У целоме спису А. Хаџића, готово на свакој страни тога списа, види се, да га је писао човек, који као у призми некој прикупља с једне стране све карактеристичке појаве у српском друштву и народу, које се тичу наших женских, а с друге стране пак своди и излаже резултате, до којих је у погледу женског васпитања дошла разложна дискусија овога питања у нашој књижевности, оснивајући те резултате на основана и опробана начела педагошке науке и културне повеснице.“

На завршетку своје оцене вели оцењивач ово: „Кад се узме у обзир, да је ова књига писана тако лако, тако лепо и разумљиво, да је за читаоца права сласт да је чита, — даље, кад се узме у обзир и то, да она у свакој ставци својој одговара постулатима савремене науке у овом питању, — напокон, да је испреплетена и подизана врло згодним приподобама и сликама из нашега српскога живота, да је задахнута топлим и родољубивим жаром, који читаоца узноси: онда се не може ни сумњати, да ова књига неће бити од огромнога утицаја у нашој књижевности, од велике и трајне користи за нашу читалачку публику“.

После свега тога оцењивач мисли, да му је готово сувишно рећи, да споменути спис А. Хаџића, и по својој унутарњој вредности и по потреби наше књижевности, заслужује у пуној мери да се одликује расписаном наградом од 50 дуката.

О спису А. Тапавице вели оцењивач „да је расправа та написана готово са бачко-локалног гледишта, пуна је опорих грдња, често без икакве доследности. Местимице је ласцивна и тривијална, без икаквог вишег погледа на ствар и кумминира у савету, да човек, кад према жени не помажу лепе речи, употреби радикално средство, а то је батина, да истера злог духа из жене. Расправа ова по томе не подноси ни да се штампа а некмоли да се награди.“

Члан Ђорђе Рајковић у Нов. Саду под 27. авг. (8. септ.) о. г. подносећи оцену на споменуте рукописе, напомиње, да је расправа А. Тапавице написана без поштовања према друштву, коме је та расправа намењена и без поштовања према публици. По мишљењу оцењивачевом цела та расправа као да је писана у крчми, а не у храму естетике. За то се оцењивач с гнушањем одвраћа од ње и предлаже, да се одбаци.

О другом рукопису: „Српкиња па дому, у народу и у свету“ наводи оцењивач као замерку, што је писац А. Хаџић имао при руци до тридесет различитих дела, да напише расправу од 10 штампаних табака. По томе изјављује, да је то дело компилација и да се човек не може да разбира у хаосу од расутих, поразбацаних и испреметаних мисли. Дело нема правог склопа ни свезе и сав је тон расправе испао афористичан. Према томе оцењивач није за то, да се споменутом рукопису досуди расписана награда.

За читање и оцену оба рукописа тражи оцењивач уобичајену награду.

Пошто се оцењивачи не слажу у мишљењу о спису А. Хаџића, то се исти издаје на даљу оцену Мити Петровићу, а расправа Арона Тапавице не прима се на основу једногласног мишљења споменутих оцењивача.

Награда за читање и оцењивање оба споменута рукописа одредиће се, кад Мита Петровић поднесе своју оцену о спису А. Хаџића.

Јован Грчић у Н. Саду под 18. (30.) авг. о. г. по одлуци књижевног одбора од 7. (19.) јула о. г. бр. 67. К. О. подноси своју оцену на драме, које су стигле на расписану награду, и то: 1.) „Очеви и деца“, позоришна игра у 5 одељака из српског живота од неименованог писца; 2.) „Пријатељ у љубави“, трагедија у 5 чинова са прологом од пустињака; и 3.) „Деспот Лазар Бранковић“, историјска трагедија у 5 чинова, од Мите Поповића.

У тој својој оцени вели за позоришну игру: „Очеви и деца“, да је то с брда с дола набацана гомила голих где-где сувише драстичних епизода. Цело је дело таво невешт посао, да није вредно ни речи у осуду а камо ли још какве награде.

За трагедију под насловом: „Пријатељ у љубави“ вели да је то врло слаб покушај, а најмање трагедија, која би заслужила ма каквог одликовања.

За трагедију Мите Поповића „Деспот Лазар Бранковић“ вели, да се на целом делу огледа нека хитња, која му је одузела и оно мало вредности, што би је крај мало ригорознијег рада кадро било извојевати. Цело је дело са сваке стране непотпуно, те с тога предлаже да се одбије.

Члан Миша Димитријевић у Н. Саду под 27. авг. (8. септ.) о. г. подноси своју оцену на споменуте за награду прислане трагедије.

За трагедију: „Пријатељ у Љубави“ вели, да је почетнички посао. Цела трагедија, у којој нема скоро ништа радње, састављена је из самих рефлексија.

„Очеви и деца“, позоришна игра у 5 одељака, прави је несписао, те се тако не може за награду препоручити.

„Деспот Лазар Бранковић“ има ту ману, што јунак те трагедије нема атрибуте трагичног јунака. Друга јој је кардинална мана, што нема у себи драматске радње. Цело је дело више нека прича, која је просто механички стављена у дијалоге и подељена у чинове и сцене. Према томе мисли оцењивач, да ни ова трагедија није таква, да би могла заслужити расписану награду.

На основу ових оцена не досуђује се ни једној од споменутих драма награда, а оцењивачима Јовану Грчићу и Миши Димитријевићу одређује се за читање и оцену тих драма сваком по 20 фор. из фонда матичиног и управни се одбор позива, да им те своте исплати.

(Наставиће се.)

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финанса. — Саобраћајна средства.)

(Државне срећке од год. 1864.) Код задњег жребања ових срећака извучене су следеће серије: 118 324 336 431 1338 2008 2075 2160 2267 2472 2655 3338 3586 и с. 3687. Главни згодитак са 200.000 фор. паде на с. 1338 бр. 60, други згодитак са 20.000 фор. на с. 2655 бр. 61, трећи згодитак са 15.000 фор. на с. 1338 бр. 17; даље добише по 10.000 фор. с. 431 бр. 1; по 5000 фор. с. 336 бр. 4 и с. 3586 бр. 45; по 2000 фор. с. 118 бр. 7, с. 2160 бр. 84 и с. 3687 бр. 37; по 1000 ф. с. 118 бр. 87, с. 2008 бр. 97, с. 2075 бр. 90, с. 2267 бр. 1, с. 2472 бр. 59 и с. 3338 бр. 70. Даље добише по 500 фор. с. 118 бр. 44 и 62, с. 1338 бр. 1, с. 2008 бр. 35 и 38, с. 2075 бр. 23 и 98, с. 2160 бр. 34, с. 2267 бр. 3, с. 2655 бр. 58, с. 3338 бр. 34, 35 и 47 и с. 3586 бр. 60 и 81; по 400 ф. с. 118 бр. 26, с. 324 бр. 45, с. 336 бр. 8, с. 431 бр. 15, 71 и 84, с. 2008 бр. 51, 61 и 72, с. 2075 бр. 9, 10 и 32, с. 2160 бр. 9 и 52, с. 2267 бр. 7, 20 и 27, с. 3338 бр. 61 и 81 и с 3586 бр. 20. Сви остали 1350 бројева, који се у ових 14 серија садрже, добили су најмањи згодитак од 200 фор.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 28. августа (9. септембра.)

Жито из Потисја	— — — — 79 81 ф.	10.45 ф.	10.70
„ „ „	— — — — 77 „ 78 „	10.30 „	10 40
„ банатско	— — — — 76 „ 81 „	10.20 „	10.60
„ „	— — — — — „ — „	—.— „	—.—
„ „	— — — — — „ — „	—.— „	—.—
„ бачко	— — — — 79 „ 80 „	10.40 „	10.65
„ „	— — — — 76 „ 78 „	10.35 „	10.50
„ влашко	— — — — 76 „ 78 „	9.— „	10.—
„ „ по квалитету	— — 74 „ 75 „	8.50 „	9 20
„ српско	— — — — 75 „ 5 „	—.— „	—.—
„ „	— — — — — — „	—.— „	—.—
Узанц-жито за март-април 1883.	— — ф.	11·06 „	11·08
„ за септ.-октобар	— — — „	10.30 „	10.32
Раж мађарска	— — — — — — „	7.20 „	7.60
„ влашка	— — — — — — — „	6.75 „	7 20
Јечам за храну	— — — — — — — „	7.— „	7.75
„ за пиваре	— — — — — — — „	8·— „	9 —
„ влашки	— — — — — — — „	7.25 „	7.50
Зоб трг. роба	— — — — — — — „	6.40 „	6.60
„ фина роба	— — — — — — — „	6.80 „	7 20
Узанц-зоб за март-април 1883.	— — „	7.25 „	7 28
„ за септ.-октобар	— — — „	6.78 „	6.75
Проја мађарска	— — — — — — — „	7.25 „	7 50
„ влашка	— — — — — — — „	7.25 „	7 75
„ влашка за пролеће	— — — — — „	—.— „	—.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— — „	6.60 „	6·70
„ „ „ влашки	— — — „	—.— „	—.—
„ за јули-август банатски	— — — „	—.— „	—.—
„ за септ.-август банатски	— — — „	—.— „	—.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— — — „	—.— „	—.—
„ за мај јуни 1884.	— — — — — „	6 90 „	6.92
„ за јан. фебр. март, банатски нови	„	—.— „	—.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов	„	—.— „	—.—
Репица готова роба Kohl	— — — — „	16 — „	17.—
„ банатска	— — — — — — „	15 25 „	16 25
„ за август-септембар Kohl	— — „	14.50 „	15.—
„ за јули-август банатска	— — — „	—.— „	—.—
Горушица по квалитету	— — — — — „	—.— „	—.—
Мувар „ „	— — — — — „	13.— „	13.25
Лаћено семе по квалитету	— — — — — „	12.75 „	13.25
Кудељно семе „	— — — — — „	10.— „	10.50
Викеч по квалитету	— — — — — — „	7·— „	7.50
Пасуљ бели нови	— — — — — — — „	10 25 „	10.75
„ „ стари	— — — — — — — „	—.— „	—.—
„ шарени	— — — — — — — „	8.25 „	8.75
Погачице од репице	— — — — — — — „	7.— „	7.50
Погачице од горушице по квалитету	— — — — — „	6.— „	6 25
Паприка трг. роба	— — — — — — — „	17.— „	18.—
„ фина роба	— — — — — — — „	45.— „	48.—
„	— — — — — — — — „	—.— „	—.—
Мед оцеђен	— — — — — — — — „	37.— „	39.—
„ воштан	— — — — — — — — „	36.— „	37.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— — „	—.— „	—.—
Восак рожњавски	— — — — — — — „	135.— „	138.—
„ славонски	— — — — — — — „	138.— „	142.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— — „	—.— „	—.—
„ „ узанц роба за нов. у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— — „	9.7/8 „	10·—
„ босанске гот. роба нова у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— „	—.— „	—.—
„ „ узанц роба за нов. у бур.	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— „	10.1/8 „	10 25
Пекмез, готова роба, славонски	— — „	—.— „	—.—
„ банатски	— — — — — „	—.— „	—.—
„ август-септембар славонски	— „	17.50 „	17·75
Свињска маст варошка	— — — — — „	67.— „	67·50
„ „ сеоска роба	— — — — „	—.— „	—.—
Сланина сољена варошка	— — — — — „	59.— „	60.—
„ „ сеоска роба	— — — — „	55.— „	56.—
Шпирке прима мађарске 1882	— — „	16.— „	17.—
„ прима мађарске 1883	— — „	12.50 „	14.—
Шпирке секунда „ 1883	— — „	9.— „	11.—
„ прима српске 1881.	— — „	15.50 „	16.—
„ прима босанске 1883.	— — „	12.— „	13.—
Овчије коже српске по 100 ком.	— — „	135.— „	145.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.	„	44.— „	48.—
„ „ македонске по 56 ком.	„	138.— „	160.—
Јагњеће српске нове 102 ком.	„	108.— „	115.—
„ нове хрватске 102 комада	— „	115.— „	120.—
Козије хрватске за 56 кила	— — — „	60.— „	65.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила	„	—.— „	—.—
„ српске за 56 кила	— — — — —	58.— „	62.—

све без поту и рогова са 2% шконто.

Храна. Још у почетку недеље показао се пријатан правац у житарској радњи, јер имаоци нису били вољни продавати своју робу, по тако јако палим ценама; према овоме знали су пак потрошиоци, да имаде доста робе на складишту, те тако опажајући резерву, могли су без по муке држати цене у шаху. Ове недеље можемо узети, да су више цене за 10—15 нов. Уз жив промет које нуђених, које пак одказаних терета, одржао се је кукуруз. Јечам за храну је добро донашан, те тако уз промет од 25.000 метр. цент. пале су цене са неки 15 нов., средње сорте слабо су нуђене, а фине робе пак никако нема. Посао са ражи био је слаб, а правац лабав. Цене зоби нешто су ослабиле као и прошле недеље, а то због тога, што су били јаки довози услед високи цена, но ипак је још једнако добра прођа.

Продукти. Ове недеље био је посао са шљивама врло слаб и учињено је неколико закључака, по незнатним променама цене, а правац се може назвати пре пријатним, јер купци хоће данас да одобре само са 1/2 до 1/4 по бечкој центи више цене. Пекмез остаје непромењен. Маст и сланина беху јако нуђени те цене уступају. Варива, наиме пасуљ јако су тражена за извоз и продано је по чврстим ценама доста пошти, које од овдашње жељезнице, које пак од штација. За пројy се радо одобравају тражене цене, а влашке робе нема на плацу. Правац репице је нешто мало ослабио и тражене су погачице за храну.

СИСАК, 27. августа. (Пословни весник Шипуша и друга.)

Пшеница нова банатске или потиске није још ништа за нашу пијацу приважано, с тога узимају наши купци од још налазеће се залихе старе квалитете те плаћају: фину потиску ф. 11·20, хрватску на тријер очишћену ф. 9·50, босанску по чистоћи ф. 8· до ф. 8·50.

Кукуруза однос је сада веома слаб, поседници држе цене чврсто у нади да ће се касније још већма поправити, пошто услед бивше суше у многи страна, добар род кукуруза ове године стављен је у питање. Ми бележимо: банатску и с ремску ф. 6·65—70, босанску здраву ф. 6·50.

Зоб држи се у цени банатска и сремска ф. 6·— босанска решетана ф. 5·30, босанска нова ф. 5.20—25. Довоз нове зоби није знаменит, а изгледа као да неће онако велик бити како се је очекивало те би цене и напредовати могле, буду ли к томе и друге околности припомогле.

Пасуљ бели ф. 7·80.

Вода са свим мала.

XXVII. извештај

одбора за пренос костију Бранка Радичевића у Карловцима о добровољним прилозима.

193. Послало сл. срп. црк. певачко друштво у Митровици од беседе приређене први дан Духова 5. јунија о. г. По 5 ф. гђа Јул. пл. Георгијевића, Сима Теодоровић, Коста Суботић, Никола Ј. Поповић, Никола пл. Милекић трговци, др. Јов. Ђурић адвокат. По 3 ф. Ст. Адамовић, Ал. Лукшић трговци, Ђорђе Петровић апотекар. По 2 ф. Ј. Богдановић кр. судб. стола саветник, Паја Панајотовић, Маша Панајотовић, Сава Новаковић, Јов. Мијић, Н. Гамиршек, Срета Тешић из Батроваца трговци, Петар Алимпић бележник из Липовца, Карло Матичевић агенат пар. друштва, А. Гашпаровић капетан дунавског паробр. друштва, др. Владимир Николић вел. бележник, Сава Јовановић абаџија, Ф. Хајкелман подначелник, др. Л. Сатмари лечник, Анастас Зика адв., Ј. Бем кр. жељезн. инспектор, Х. Шмид угоститељ, Ст. Савић економ, А. Нотар мерник, Јов. Волф коровођа. По 1 ф. Ђока Савић, Ф. Ивковић, Л. пл. Георгијевић, Јов. Костић, М. Николић из Инђије трговци, Пера Бојкић књиговођа у срп. еск. деон. друштву, Јосим Трумић ц. кр. сатник, Јован Вучанов учитељ срп. вероисповедне школе, Љубица Вукојевића учитељица комун. школе, Вл. Чобанић правник, Л. Хаз мерник, Тома Блаженчић опанчар, Андрија Василић абаџија, Ф. Пекле трг. књиговођа, П. Петронијевић кр. судб. вецбеник, Петар Алберт економ, др. Ст. Пајић вар. физик, Х. Цајзбергер мерник, А. Ковач угоститељ, Ј. Мирковић сатник, Ј. Винтер надлечник, С. Б. Бачај, Ј. Кениг поручници, сви код кр. домобранства, Н. Кампл мерник, Милош Божић професор у кр. реалци, Ј. Ковановски ц. кр. поручник, Ф. Коруг ц. кр. кадет, Ахил Саво мерник, М. Курајић ц. кр. сатник, Паја Баришић шумар, Бери. Милер трг. агент, Л. Ванек сликар, Светолик Змајановић карлов. гимн. III. раз., Милан Цветковић, Л. Живковић, Ј. Секулић, Б. Стефановић, А. Шмиди, Ђ. Васић, В. Ивковић, Т. Василић, Ст. Николајевић, Ј. Марковић, Ст. Миловац, Д. Савић, Андр. Опачић, К. Петровић, Ф. Ванек, Н. Хусар сви трг. помоћници. По 60 н. гђа Вукојевића, Д. Јовановић комптоариста, Вучко Вукић трг. пом. По 50 н. Коста Радановић, Ј. Чолић трг. помоћници, С. Николајевић књигов. у ваљевини, С. Блаженчић комптоариста. Коста Трумић попустио од штампарског рачуна као прилог 10 ф. Од тога потрошено око беседе 38 ф. 33 н. Свега примио овај одбор чиста прихода 107 ф. 47 н.

194. Послало сл. срп. црк. певачко друштво у Даљу. По 5 ф. Дајско властелинство, Јов. Миланковић поштар. По 2 ф. гђа Фемија Миланковићка. По 1 ф. 50 н. гђа Ана Милић, Ст. Григоријевић трговац. По 1 ф. гђа Славка Михајловићева, Ј. Григоријевић, Миле Ћирић; Милорад Михајловић, Сава Марковић, Велеслав Бартовски, А. Поповић старији, Ћира Радотић, Драгутин Шајковић, Мита Кузминац, Милош Рајачић, Ђока Маринковић, Лазар Николић, Мл. Марић, Мирко Ћирић, Мита Геренчевић, Данило Вајс, Јеврем Миланковић, Панта Масларић, Јаша Гамирчек из Митровице, Живко Булетић са Поглода, Анта Константиновић, Анта Милић, Спасоје Дедић, Ђока Папрић, Сима Бајаковић ратар. По 50 н. Максим Шанцлић, Пера Грчић, Фрања Мађаревић, Натаром, Мишко Дидовић, Стеван Грчић, Лазар Милојчић, Фридрих Салерт, Тома Миланковић, Светозар Поповић, Мита Кнежевић, Тоша Опшић, Шандор Павловић, гђа Милица Јездимировића, гђца Јулка Поповићева, Јеца Грчићева, Мита Милорадовић. По 40 н. Милош Грчић. По 30 н. Пера Бајакић. По 20 н. Светозар Маринковић, Максим Миладиновић ратари, Ђока Јаношевић, Алоје Сомер, Јос. Сомер, Паво Хајек. Свега 51 ф. 90 н.

195. Скупили гг. Божа Милутиновић и Коста Исаковић у Митровици. По 5 ф. др. Војин Новаковић адв. Н. Н. трговац. По 3 ф. Сима Теодоровић трговац. По 2 ф. Владимир Чобанић адв. вецбеник, С. М. Новаковић, Н. пл. Милекић трговци, Богдан Веселиновић уч. I. реалке, Живко Оцић жупник из Кукујеваца. По 1 ф. 50 н. Милош Божић, проф. реалке. По 1 ф. Милан Јовановић, Триф. Димовић, Фрања Гамиршек, Ст. М. Бокшан, Лаза пл. Георгијевић, Маша Панајотовић, Паја Панајотовић, Адам Драгутиновић, Коста Ђ. Костић, Ката Суботић, Ј. П. Месаровић, Коста Бабић, Ђока Јанковић сви трговци, др. Ј. Ђурић адвокат, др. Ст. Пајић вар. лечник, Петар Кулић кожар, Коста Ристивојевић ципелар, Ћира пл. Милекић градоначелник, Ђ. М. Крстић кујунџија, Ђ. Јовановић мерник, Евица Поповића, Кат. Стефановића, Ал. Милутиновића, Мита Радосављевић благајник у штед., Коста Исаковић сапунџија, Коста Крстић касапин, Игњат Михајловић ћурчија, Св. Добројевић опанчар, Ал. Јовановић колачар, Перса Мишковића, Сава Вуцића дрвар из Моровића. По 50 н. Сава Николајевић књиговођа у ваљевини, Паја Баришић шумар, Вл. Марковић, Јоца Вучанов учитељ у срп. школи, Фрања Гамиршек млађи, Јов. Вујашковић, Гл. Мијић, Ј. Костић, Ј. Мијић, Милан Пантић, П. Вујашковић, М. Николић, Лаза Мијић, Ђ. Стејић, Д. Михајловић, Б. Познановић, Ст. Гргуров сви трговци, Јов. Васићевић, Сава Јовановић абаџије, Ђ. Павковић, Кузман Марковић кројачи, Адам Адамовић благ. у срп. еск. др., Љуб. Милутиновић, М. Савић бојаџија, Бр. Ивановић чиновник код дунав. паробр. друштва, Милош Симатковић угоститељ. По 30 н. Вучко Ђукић трговац помоћник, Андр. Личанин угост., Паја Петровић трг., Анка Карла. По 20 н. Паја Белановић књигов. у штед., Мија Грујо, Лаза Петковић кр. кот. суда чиновници, Ст. Ђукић трг. књигов. Свега 74 фор.

196. Послало г. Ника Николић учитељ у В. Кикинди чиста прихода од забаве срп. занатлијске задруге. Од улазнице 10 ф. По 2 ф. Тан. Маринковић. По 1 ф. браћа Југовићи, Јован Радак, Сава Мирковић, Елидес, Катица Гајина, Н. Павлић. По 80 н. Којић. По 70 н. А. Гојков, Ђ. Влаговић нарох, Н. Јанков, М. Шибул, Д. Поповић правник. По 60 н. М. Табан, Паја Терзин. По 50 н. Мл. Малогајски, Јента Данић, Лаза Гавранчић, Арон Удицки, Риста Веселинов, Пера Косић, Пера Поповић, Лаза Будишин, Сета Удицки, Мита Стерговић, Миша Јовановић, Вељко Ролеровић из Кумана, Н. Чавић, Ђурка Бандић. По 30 н. Велизар Мишковић, Миша Јанков, Паја Крстоношић, Н. Недуван, Мл. Драганов, Лаза Панић, Тоша Гајски, Влајко Божин. По 20 н. Обрад Божин, Ђока Гранић, Орестија Косић, Мл. Протић, Душан Панајотовић, Ђура Симић, Илија Нешић, А. Глишић, Даринка Панајотовића. По 10 н. К. Јанков, Ст. Јовановић слагач, Богдан Трифунац. Свега 35 ф. 50 н.

Уз то извештај I.—XXVI. 12 ц. дуката 34 1/2 динара 50 пара 5762 фор. 97 нов.

Свега 12 ц дуката 34 1/2 динара 50 пара 5981 фор. 84 н.

За одбор:

Перовођа: П. Марковић. Председник: П. Кречаревић.

Благајник: Коста Павловић.

ИДЕ ДОДАТАК.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Баш сада изиђе из штампе и већ се разашиље

КОЛО

српски велики илустровани календар

ЗА ПРЕСТУПНУ ГОДИНУ

1884.

ИЗДАЈЕ КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА и ДР. У НОВОМ САДУ.

Садржај је ове народне књиге: Календар стари и нови. — **Знамените године српске.** — **Црквено рачунање г. 1884.** — **Покретни и непокретни празници.** — **Српске народне и земаљске светковине.** — **За тим редом месеци и њихови дани крупним и разговетним словима.** — **Помрчења и четири годишња времена и опис сунца** као планете владарице. После тога календарског дела долази **„Књига за народ“**, као читанка, у којој су ови корисни и занимљиви чланци: **Ради деце.** Две три речи матерама. Ту се с лекарске стране дају савети у овим приликама: избор дојкиње, запаљење дечије сисице, кад се дете оједе, чиреви, кад детету цуре уши, кад иде крв на нос, кад испада црево, о неви малога детета уопште. — **У Подгорици.** Из путовања по Црној Гори. — **Бродари**, песма Светозара Милетића, што је писао као ђак у Пожуну године 1845. — **Најновији напредак у виноградарству**, од М. Дејановића. — **Сејач**, приповетка. — **Како је Црногорац мртав убио Турчина жива** од Богољуба Петрановића. — **Слободан ваздух и здравље.** — **Кремаљ у Москви.** — **Јулијана Ковачићка**, српска народна добротворка. — **Молитва Бранка Радичевића.** — **Поуке за сваког.** Овде има преко 60 ситних поучних чланчића једног уваженог српског педагога и економа. — **Народне приповетке.** Скупио ђорђе П. Михаиловић у Грачаници. Приповетке су **„Поп и Циганин“** и **„Старац и дивови“** — још нештампане. — **Вашари.**

Слике: Уз насловни лист има на засебном листу лик нашег народног првака **дра Мих. Полита-Десанчића**, израђен челикорезом у Липиоци. Осим тога доноси овај календар још и ове слике: Крунисање руског цара у Москви; Кремаљ у Москви, Црногорци на пазару у Котору; Село у Русији, Босанка, Далматинка, Јулијана Ковачићка, Бранка Радичевића молитва, Босански пиљари, Ђеретање на бунару. И уз чланак о виноградарству иду ради разјашњења две слике.

Календар „КОЛО“ стаје на комад 50 нов. или 1 динар. Препродавцима дајемо највећи рабат.

За неколико дана излази у нашој накладу и мањи календар

„ВЕНАЦ“

СРПСКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР ЗА ГОДИНУ 1884.

Садржај је календарски као и у „Колу“, а за тим долазе ови чланци: **Свети Ђурђе**, народна песма, прибележио **Владимир Красић.** — **Јосиф Матић**, ц. кр. мајор, добротвор карловачке гимназије (са ликом). — **Златна правила за одржање мале деце.** — **Бранко Радичевић**, песник српске омладине (са ликом). — **Шаљимо децу у школу** од А. В. — **Гвоздене пећи.** — **Мало шале: Наш промуђурни Миша** од Н. Б. — **Мерење мале деце.** — Народна приповетка: **Будала надмудрио ђавола** од Ђ. П. Михаиловића. — **Поуке за сваког.** — **Зулумћари.** Приповијетчица из живота биједне у Босној раје од Н. В. — **Царев син.** Народна приповетка од Ђ. Милановића. — **Вашари.** — Осим поменутих слика још и ове: Свечани пријем у црногорског кнеза Николе; стари гробови српских земаља; чешко народно позориште у Прагу.

Цена је комаду 30 новчића. Препродавци добивају највећи рабат.

Наруџбине нека се шаљу на потписану књижару.

Књижара Луке Јоцића и друга
у Новом Саду.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

НОВ ВРЛО ЗАНИМЉИВ РОМАН.

РИЧАРД ДАРК

АМЕРИЧКИ РАЗБОЈНИК.

Роман из живота с оне стране океана.

РИЧАРД ДАРК амерички разбојник.

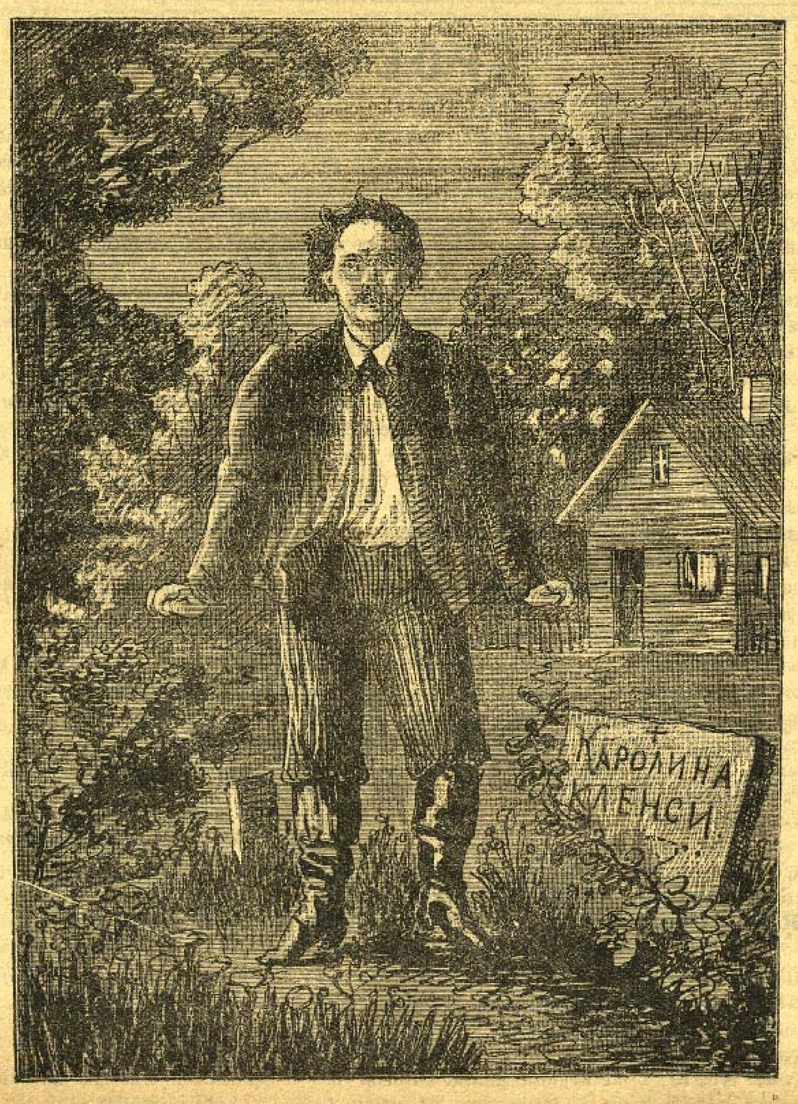

РИЧАРД ДАРК амерички разбојник.

Препоручује се сваком овај врло занимљив роман који има 6 слика.

Цена је 75 новч.

У Новом Саду, августа 1883.

СРПСКИ КЊИЖАРИ
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДР. У НОВОМ САДУ.

ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ 1883—1884.

НАЈНОВИЈА НАША ИЗДАЊА ЗА ШКОЛУ.

Ових дана изаћи ће нашим издањем и моћи ће се у нашој књижари добити

I.

ЗА СРПСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ.

ПРАВОСЛАВНИ

МАЛИ КАТИХИЗИС

прерађен и попуњен по Катихизису Платонову, а удешен по наставном плану
за српске православне ученике и ученице у основној школи.

Са више страна од пријатеља својих и школе српске — **господе учитеља** и људи од струке — слушали смо, како је ова прва и после Букваре најпреча књижица школска у дојакошњим издањима својим, за пуно тридесет и толико година, колико садржајем нејасним, толико, и још већма са неразговетног и застарелог језика у тој, постала, као први наук вере хришћанске — сасма непогодна и више од штете него од користи нејаким ученицима и ученицама српским. С тога по пријатељском упутству и обавештају прихватисмо се ми и подухватисмо, нашим издањем, тај **мали Катихизис српски** да предамо српској школи основној

прерађен и попуњен од стручњака и израђен разговетним језиком српским, за нејаку дечицу са свим разумљивим.

Мали овај православни Катихизис израђен је сасвим по дојакошњем сличном Катихизису владике Платона, издања бечког и будимског па попуњен по Катихизису Н. Вукићевића.

У приступу и у седам глава а у седамдесет питања и најкраћих одговора научиће из — Катихизиса овог српски ученици и ученице у првом и доцније у другом разреду срп. основне школе кратко и разговетно све и сва, што се **по наставном плану** изискује **прве и најпрече науке хришћанске нам вере православне.**

Цена је књижици овој 5 новчића.

Препоручујемо дакле овај нашег издања:

Православни Мали Катихизис

поштов. **господи учитељима, ц. школским одборима, општинама и родитељима** којих ће деца поћи сад **у први или други разред срп. основне школе.**

До што већег одзива поштоване публике наше стајаће да овака и слична издања школска наставимо, и не жалећи ни трошка ни труда што већма будемо на служби срп. школи и књизи.

II.

Сад баш изађе из штампе МАЂАРСКО ЈЕЗИКОСЛОВЉЕ I-ва свеска **друго** са **свим поправљено** издање од **Јов. Илијића**, а уједно и УПУТСТВО за **први разред** и горе поменуте књиге. О првој свесци МАЂАРСКОГ ЈЕЗИКОСЛОВЉА довољно је рећи **да се при поправци** исте узело у обзир мњење **најмеродавније критике**, не мање и примедбе г.г. учитеља, који су по првом издању ове књиге већ радили и при самом предавању појединe — ма и мање мане приметили. О самом МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКОСЛОВЉУ нетребамо у препоруку ништа додати, јер га његова садашња подела и садржина и сама препоручује. УПУТСТВО пак, тако је удешено да по њему може и сваки онај учитељ **мађарски језик лако** предавати, који и не влада иначе тим — за многе српске учитеље готово рећи страним језиком, — јер му је у самом УПУТСТВУ **сво градиво по наставном плану високог министарства просвете и т. д. методски готово израђено и цилокупан обим истога потпуно и тачно обележен.**

ЦЕНА ЈЕ:

МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКОСЛОВЉУ

I. свесци за први и други разред, II. поправљено издање — — — — —·20
II. свески за трећи разред — — —·24
III. свески за четврти разред — — —·30

ГРАДИВО ИЗ ФИЗИКЕ,

које се има ученицима основних школа према наставном плану вис. школ. савета од 6. јула 1878. бр. 34. да предаје, прикупио и израдио Светозар Милетић учитељ — — — —·30

ЗЕМЉОПИС

за четврти разред основне школе

према наставном плану вис. нар. црк. школ. савета од 6. јула 1878. бр. 34. пр. друго сасвим попуњено издање израдио Светозар Милетић учитељ — — — — — —·20

МАЛА МАЂАРСКА ГРАМАТИКА

(по новој методи)

за школе и самоуке по J. Далоту од Јована Поповића управитеља српске више девојачке школе у Панчеву — — — — —·30

ПРВИ ОСНОВИ

из математичког земљописа

за ученике основних школа према наставном плану вис. нар. црк. школ. савета од 6. јула 1878. бр. 34. пр. написао Светозар Милетић учитељ — — — — — — —·15

УПУТСТВО

а) методског предавања за мађарски језик у српским народним школама **као помоћна књига** за мађарско језикословље од J. Илијића
б) упутство за I. разр. све у једној књизи —·20

Књижарама, сл. ц. школ. одборима и општинама, гг. учитељима и другим појединим лицима, који више књига на једаред поруче дајемо уобичајени рабат.

Уједно јављамо П. Т. публици и потраживачима да имамо на стоваришту све школске **књиге** и сва **учила**.

Сваку наруџбину извршићемо тачно и савесно, а ценом, саразмерно **најјефтинијом.**

У Новом Саду, пред почетак школске године 1883—4.

КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДР.
у Новом Саду.

Почетком наступајуће школске године излази накладом потписане књижаре у Сомбору нова школска књига под насловом:

БАЧБОДРОШКА ЖУПАНИЈА

земљопис за III. раз. срп. нар. основних школа у Бачкој.

Овај земљопис је написан прама најновијим плановима школским изданих како од вис. сл. школ. савета, тако и од кр. уг. министарства просвете и удешен је за ручну књигу ученицима у III. р. срп. нар. основних школа у бачкој жупанији. У књизи је узето и много што шта, што ће моћи подмиривати и домаће потребе у опште а нарочито становника бачке жупаније, у којој живи преко 177000 душа, што српски мисли и говори. Књига ће изнети 2 или нешто више штампана табака и стајаће комад 12 нов. а написао ју је човек, који је леп део живота свога као ваљан и опробан учитељ провео и који као такав још и сад ради, што довољно јамство даје за ваљаност књиге.

Овом приликом, препоручујемо и све остале књиге и школске потребе како сл. школским властима тако и гг. учитељима по најумеренијој цени. Свака наруџбина извршује се одмах без одлагања, а може се добити свака књига ма она где и ма у чијој накладу изашла. Исто тако по умереној цени могу се добити и разне тискарије како за школе, као сведоџбе, записници и т. д. тако и за свештенике за изводе протокола: крштајемих, умирајућих, вјенчајемих и др. а и разне тискарије за гг. адвокате на разним језицима.

Уједно препоручујемо „ГОЛУБ“, лист за српску младеж, који под уредништвом г. J. Благојевића а у нашој накладу већ у V. год. излази једанпут месечно на финој хартији, великом формату, са лепим сликама, а који стаје само 1 ф. или $2^1/_2$ динара на целу годину, и који је као омиљен лист распрострт по свима крајевима српским.

Препоручујући се општој благонаклоност, и очекујући обилате наруџбине, јесам

У Сомбору ковцем августа 1883.

Књижара Мил. Каракашевића.

ПОЗИВ

у редовну годишњу главну скупштину

„МАТИЦЕ СРПСКЕ.“

У смислу устава „Матице Српске“ позивају се сва господа чланови матичини да изволе доћи на редовну годишњу главну скупштину која ће бити у среду 31. августа (12. септембра) о. г. у 9 сахата пре подне.

Из седнице управног одбора „Матице Српске“, у Нов. Саду 27. јула (8. августа 1883.

Председник „Матице Српске“:
Др. ђорђе Натошевић с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар.

ОГЛАСИ.

Стечај.

На једно упразњено учитељско место у Мајшу расписује се стечај. Плата је 340 фор.; 5 ланаца ораће земље, 4 хвата растова дрва, слободан стан са 2 собе, 2 кухиње, комором, шталом, шупом, подрумом и кухињском баштом. Од укопа 50 новч. од венчања 40 новч. Општина је у стању да према заслугама плату и повиси.

Изабранику спадаће у дужност вршити све законом прописане учитељске дужности. Рок стечаја 4 недеље од данас.

Из седнице школског одбора држане у Мајшу (Maiss) 21. августа 1883.

С. Вукашиновић, перовођа. 2—2 **Младен Љубојевић**, председник.

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на I. и II. разред српске нар. основне школе у Ђали (Torontal megye). Плата је годишња осим слободног стана 400 ф. и. вр. 2 ланца ораће земље, вимњи огрев и 5 фор. у име писаћег прибора. Учитељ је дужан по пропису децу обучавати и леву певницу држати.

Рок стечају овоме је четири недеље од првог му уврштена. Потраживачи нека осим другога докажу, да су испит из мађарског језика положили, и да су га кадри у школи предавати.

Из седнице школ. одбора држане у Ђали августа 1883 године.

Светозар Мл. Бајић, перовођа. 3—3 **Ненад Ланцошев**, председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на место срб. верозаконског учитеља у Калазу (код Будима). Годишња плата је 300 ф. за тим 50 ф. у име ниве, 42 ф. за појање у цркви, 12 ф. за перовођство у скупштинским и одборским седницама, њиву таковзвано купусиште за коју добива годишње аренде 20 ф. штоларни приход поред свештеника најмање 40 ф. два хвата тврди дрва и слободан стан с баштом.

Поред редовне свакидашње наставе дужан је и пофторну школу држати.

Стеченици нека своје добро инструиране молбенице најдаље до 14-ог сент. по нашем кал. овамо поднесу.

Из седнице месног шв. одбора у Калазу (via Budapest) 15. авг. 1883 држане.

Јован Ћосић, перовођа. 3—3 **К. Николић**, парох председник.

Објава.

Од стране управног одбора за заједничко руковање ритских земаља у тителском и жабаљском срезу овим се до општег знања ставља, да ће се за време од дана закупа 1883. до 15. августа односно 15. октобра 1884. за готов новац сљедеће ритске земље у парцелама од 5 јутара и по жељи у већи комплекси под закуп издавати, као:

400 јутара у ограђеном надаљском риту I. залив
600 „ „ „ госпођиначком „ I. залив
500 „ „ „ жабаљском „ I. залив
600 „ „ „ каћеском „ VI. залив
400 „ „ „ чурушком „ I. залив

Дражба истих земаља држаће се на лицу места, и то:

Дана 1. октобра 1883. по нов. к. у надаљском риту
„ 4. „ „ „ госпођиначком „
„ 8. „ „ „ жабаљском „
„ 16. „ „ „ каћеском „
„ 22. „ „ „ чурушком „

Ближи услови могу се савнати у Тителу у писарни одборској.

П. Т. закупници позивају се у одређеном времену на лицу места.

Славно поглаварство умољава се да ову објаву међу својим становништвом обнародује.

У Тителу 1. септембра 1883.

Председник управног одбора
3—3 **Сава Станојевић.**

Објава.

Сомборска српска читаоница, издаје од 1. новембра 1883. год. у своме новосазиданом здању, доњи спрат под гостионицу на три године дана.

Локали су ови: две простране дворане за угошћење, две лепе собе за становање, кујна, соба за женске, соба за мушке послужитеље, пространи подрум и таван.

Иста гостионица лежи на главној пијаци, на најугледнијем и најпосећенијем месту.

Гостиничар има искључиво право, да у горњим читаоничким локалима гостима служи са кавом, пивом и т. д.

Ближа условија могу се довнати код читаоничког одбора писмено и устмено. Рок пријаве на доленодписаног управитеља траје до 13. (25.) октобра 1883. године.

У Сомбору 17. (29.) августа 1883.

Јован Јерасовић,
3—3 управитељ.

ЗА ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушки и женски хаљина**, као и сваковрстни мантила за госпође и девојчице, постављени свилени и брокат мантила, мантила против кише, мушки и женски бунди налази се са најјефтинијом ценом и солидном послугом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.** 8—200

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
М. ЛУНГОВИЋА
у Ст. Кањижи

потребује једног од старији момака, доброг продавца. Осим матерњег језика мора и мађарски језик говорити, који се за таковог осећа, може одма ступити. 3—3

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

У српској вишој девојачкој школи сомборској школска 1883/4 година почиње се 1. септембра по нашем старом календару. Уписивање ученица ће бити 1., 2. и 3. септембра пре подне од 9—11 часова у писарници управе исте школе.

У први разред ове школе примају се ученице, које су четврти разред основне народне школе свршиле. Ученице, које су пети разред народне школе свршиле, примају се у други, а оне, које су шести разред у народној школи или у приватном васпитном заводу свршиле, примају се у трећи разред ове школе.

Родитељи и старатељи са стране имају се код управитеља пријавити са сведочбом школском дотичне ученице, и стан за своју децу само по претходном одобрењу управитељевом погодити могу.

Школарина се у овој школи никаква неплаћа.

У исто време почиње се школска година у српској народној шестразредној мушкој и основној женској школи овдашњој, као и у учитељској школи сомборској.

У Сомбору 26. августа 1883.

Никола Ђ. Вукићевић,
управитељ свију српских народних школа сомборских.
1—3

ОБЈАВА.

Част ми је учтиво на знање ставити, да су новајне наручене за предстојећу сезону у француским и енглеским штофовима за мушка одела, приспеле.

Пошто у мојој радњи мушког одела са најбољим радионицима располажем, то сам у стању у свако доба наручбине у хаљинама модерног и укусног кроја извршавати а трудићу се да строго солидном и промптном послугом и најјефтинијим ценама свим на мене стављеним жељама одговорим.

С особитим поштовањем

Адолф Франкл,
„код Енглеза“
Нови Сад, главни трг 42. у кући српске читаонице.
1—3

СТЕВАН С. ДРОБАЦ
У ВУКОВАРУ 1—1

потребује за своју шпецерајску и деликатеса трговину једног млађег помоћника, који српски, немачки и мађарски говори и који одма ступити може. У понуди треба одма и плату назначити коју захтева. Добре детаплисте имају првенство.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЈЕФТЕ ОСТОИЋА
у Руми

потребује једног помоћника. 1—3

МЕШОВИТА РАДЊА
Д. Јовановића сина
у Земуну

тражи старијег и у продаји памука вештог помоћника. 3—3

СЕНЗАЦИОНО ИЗ УГАРСКЕ

Због смртног случаја, добија сваки, који зато пише

БАДАВА
један џепни сахат.

Поседник једне од највећих трговина сахата Угарске, напрасно је умро, и у свом је тестаменту наследницима строго наложио, да имање покретно и непокретно за себе задрже, и да морају 1400 ком. џепних сатова, који се у вертхајмовој каси налазе с накнадом лепо изгравираних заклопаца, рекулирања сахата и дебелог тешког злату имитованог ланца **поклонити**, да би се сваком прилика дала, да дође до финог, регулисаног џепног сахата. Пошто су само заклопци а и дивни ланац, златни фасон (иматадија) више коштали од свега скупа, то ће сваки у великом добитку бити ако што више и што пре од ових сатова поручи, пошто ће се за кратко време сви развући.

Још следећих сатова има:

500 ком. цилиндер џепних сатова

од најфинијег француског златног дублеја са посребрњеним никл-заклопцима, дивно гравирано, гиилоширано, са стаклетом и емајлираном плочом, са позлаћеним ланцем, златна фасона, савршено оправљено — иде на минуте. Све то заједно само ф. 4·90 — тих истих од правог сребра, 30 лотова тешког од ц. к. аустро-угарског звања за пунцирање опробаних, позлаћених; само ф. 6·50 — тих истих цилиндер сатова од правог, 14 карата тешког злата од ц. к. звања за пунцирање опробаних; пређе ф. 45·— а сад по невероватно јефтину цену од ф. 16·—

350 ком. анкер-сатова

од најфинијег француског златног double-а или с тешко посребрњеним никл-заклопцима, гравираних и гиилоширaних; иду на 15 рубина, са најтачнијом машином и са секундима, с стаклетом, емајлираном плочом и дивним ланцем, репасирани; само ф. 7·— Ти исти анкер-сатови од 13 лотова тешког сребра, од ц. кр. звања за пунцирање опробани а и позлаћени; само ф. 10·—

275 ком. вешингтнских ремонтоар сатова

од посребрњеног никл или златног double-а, навија се без кључа са механичним покретањем сказаљке, с стаклетом, емајлираном плочом и секундима, савршено оправљени — иду на секунде, са прецизном машином, најбољи сахат, што може бити, цена је заједно с дивним ланцем само ф. 8·30.

250 ком. сребрних ремонтоар сатова.

од 13 лотова тешког сребра од ц. кр. звања за пунцирање опробаних, навија се без кључа, са механичним покретањем сказаљке, с стаклетом, емајлираном плочом и с секундима, савршено оправљених — иду на секунде, диван сахат, што може бити; пређе ф. 25, а сад за невероватну цену од ф. 12·50. За гаранција јамчим

пет година.

Наручбине поштанске, као и брзојавне, које су ефектиране са већ напред посланим готовим новцем или пошиљком у наточ, треба управити на адресу:

Ignaz Borov,
in Pöstyen (Ungarn). 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И СЕМЕЊА ТРГОВИНА
БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА
у Земуну

потребује једног шегрта. 3—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ЈОВАНА ПАЈЧИЋА
у Адоњу

потребује једног спомоћника који је добар продавац и вешт у мађарском и немачком говору. У радњу ступити може одма. 3—3

ТРГОВИНА МЕШОВИТОГ ЕСПАПА
СТЕВАНА ИЛИЋА
у Футогу

потребује једног од млађих спомоћника. Мануфактуристе имају првенство. 3—3

Мануфактурна и галантеријска радња
ИВАНА ЖИГИЋА
у Ади

потребује једног доброг старијег спомоћника, који може одма ступити. 6—10

ВОДЕНИЦА

на варадинској страни лежећа, која се у сасвим добром стању палази, продаје се под повољним условијама. Упитати се ваља у администрацији овог листа. 3—3

Др. МИЛАН МАКСИМОВИЋ
општи и менични адвокат

јавља поштованој публици, да је своју адвокатску канцеларију отворио у Кули. 2—2

НАЈФИНИЈИ СОК
од
ПРУСКИХ МАЛИНА.
Сопствени фабрикат.

Правога сока тог може се добити само код Фердинанда Розенберга посластичара у Карловци. 2—3

Van Houtena
ХОЛАНДЕСКИ КАКАО
чисти фини растопиви прашак

као храна особито препоручен деци и ослабљеним особама, у лименим кутијама од 1/2, 1/4 и 1/8 килограма.

Складиште за Хрватску код **D. Mondecar u Zagrebu. Fabrikanten C. J. Van Houten & Zoon in Weesp. (Holland.)** 3—12

Трговина помодног, белог, галантериског, као и плетеног еспапа
ЈОВ. ГЕОРГИЕВИЋА
„код писма“ у Новом Саду

потребује једног помоћника. 2—3

Мануфактурна, галантеријска и кратког еспапа трговина
ЈОВАНА ТЕОФАНОВИЋА,
у Молу

потребује два млађа спомоћника, који одма ступити могу. Првенство имају они, који говоре српски и мађарски. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Д. Ј. ЈОВАНОВИЋА И СТОЈИЋА
у Земуну 3—3

потребује два добра спомоћника, који могу у радњу одма ступити.

НЕКА ЧУЈУ СВИ СТАНОВНИЦИ
АУСТРИЈЕ И УГАРСКЕ.

При делењу наследства пре 121 године постојеће трговачке куће Јована Карла Кунцшмида закључили су наследници у седници, која се одржала 1. јуна ове године, да просторије од 1. септембра 1883. дају под кирију, а сав еспап да донде продаду за цену, пошто је купљено, дакле **готово бадава**, да би просторије могли до 1. септембра издати.

Још има овог еспапа:

4500 ком. женских кошуља од финог енглеског шифона са правим швајцарским везовима, по ком. ф. 1 50, 12 ком. 16 ф. 50.
1500 ком. женских спаваћих рекала исте каквоће, врло дугачке и швајцарским везом од горе до доле богато искићене, по ком. 1 ф. 50, по 12 ком. 16 ф. 50, тих истих и од тешког Barchent-а по ком. 1 ф. 60.
5600 женских доњих сукања од најфинијег граулаћена са правим швајцарским свиленим порубима, по ком. 1 ф. 40, по 12 ком. 15 ф. 50, тих истих од црвеног кретона по ком. 1 ф. 50, по 12 ком. 16 ф. 50, а има и од тешког најфинијег филца по ком. ф. 1.75.
3560 мушких кошуља од финог енглеског шифона, четвородупле прси, извезено или без веза, вратне ширине по избору, по ком. 1 ф. 50, по 12 ком. 16 ф. 50.
1500 туцета дамастних асталских гарнитура са цветним десином; састоје се из једног асталског чаршава, и 12 сервиета, 2 ф. 85, преко потребно за сваку кућу а врло јефтино.
2000 туцета турских пешкира (убруса), сваки комад за себе, порубљено, с црвеним бордирама и дугачким франсама, фино викирано особито лепо, 12 к. ф. 3.75.
2000 ком. великих огртача (махрама) за госпође; од најфиније берлинске вуне с дугачким франсама, у разним бојама, као белих, угаситих, драп, карираних, турских итд. по ком. 1 ф. 20, по 12 ком. 12 ф. 50.
400 ком. путничких плетова, врло тешких, врло великих, најфиније каквоће, с угаситим рубом и франсама, после 20-тогодишњег употребљавања могу се као најлепши део хаљине употребити, пређе ком 12 фор. сада само 4 ф. 85.
500 ком. свилених јоргана од најтеже лионске шап-свиле; има с плавим, с белим, и с црвеним пругама, по ком. 4 ф.; невероватно јефтино.
350 гобелинских гарнитура, састојећих се из два најфинија јоргана, из једног асталског чаршава са китама од кадифе, са мешавином боја; гарнитура стаје (т. ј. сва три комада заједно) само 7 ф. 50.
5000 туцета чаршава од доброг, тешког кожњег платна (Lederleinwand), за највећу постељу довољно дугачких и широких по ком. 1 ф. 85, по туце 15 ф.

Сваки, који бар за 15 фор. еспапа код нас пазари, добија један швајцарски сахат од француске златне бронзе. — Пластик с дугачким ланцем; за ваљаност сахата јамчи се две године. Наручбине у готовом новцу (поштанском упутницом или у наточ) треба послати на адресу:

Erbschafts-Verwaltung Rabinovicz
Wien, II. Schiffamtsgasse Nr. 20.
2—3

ПРОСПЕКТ
ЈЕДНОГ ДЕВОЈАЧКОГ ПАНСИОНАТА У БЕЧУ.

Већ одавна стоји Беч, престолница аустријска у великом саобраћају и непрекидној свези с оријентом; ето, због тога се у мени родила мисао да отворим пансионат за младе девојке из најбољих кућа, из оних предела, који желе да с Бечом остају у свези и којима ће ова наша престолница бити згодно место за образовање срца и душе.

Намере и цељи гајим исте, које и друге училнице овде у Бечу.

Ја не намеравам да отворим школу, већ мислим да девојчице, које родитељи моме надзору повере настављам и одржавам на оном правцу, који родитељи за своју децу изаберу.

Наставу могу девојчице узимати на разним јавним или приватним школама, академијама или музичним школама, или пак приватним путем: узевши себи учитеље, који ће их настављати у предметима, које родитељи изаберу н. пр. у књижевним предметима, у језицима, у музици, у моловању, у декламацији, — а ја ћу при избору учитеља саветом родитељима помоћи.

Мој је задатак, да саветом и делом потпомажем онај правац душевног изображавања који одговара снази и способности ученице, а тиме се неће бар у лудо време губити.

Особито ћу пазити на то, да друштвене форме девојчица мени поверених најбоље развијем и да им пријатно становиште за време изображавања пружим, да бригу водим о изображавању срца, и да савесно душевни рад контролујем. А такође ћу мени поверене девојчице помагати саветом при избору приватне лектире, разних уживања, при тоалети — у опште бринућу се, да девојчице што боље приправим за живот и да их начиним добрим домаћицама а и финим светским дамама.

Ја намеравам, да у мој пансионат примам девојчице из најбољих кућа, а ја ћу им матер у пуном смислу те речи, заступати.

С радошћу се спремам да испуним свој задатак.

Да ће моје старање и брига за образовање младих девојчица и добрим плодом уродити, јамчи ми и то, што осећам особите наклоности према младим девојчицама и према њиховом душевном изображењу.

По захтевима удешаваћу разно цену пансиона.

Да сам у својој струци вешта, доказују и препоруке, које ћу овде навести.

Молим, да се родитељи изволу код мене писмено што пре упитати, јер курс почиње као и код свих других јавних завода почетком септембра.

ПАВЛИНА КИПАХ,
Беч, IV. Bezirk, Hauptstrasse 52.

За препоруку навађам имена следеће господе, код којих се сваки о мени упитати може:

Г. **Dr. Friedrich Bunzl**, Hof- und Gerichtsadvokat, Wien, I., Hohenstaufengasse 12.
„ **Alfred Ritter von Kendler**, Chef der Grosshandlungsfirma Kendler in Wien, königl. schwed. und norweg. General-Consul, I., Wipplingerstrasse 31.
„ **Kiseloff**, Firma Gebrüder Kieseloff & Neffe, Wien, I, Fleischmarkt 17.
„ **Karl Latour von Thurmburg**, k. k. Ministerialrath und Lottogefälls-Director, I., Riemergasse 7.
„ **Karl Merker**, Firma C. F. Merker, Wien, I., Bräunerstrasse 7.
„ **Franz von Negedli**, k. k. Sectionsrath, I, Riemergasse 7.
„ **Arthur von Scala**, k. k. Regierungsrath, Director des orientalischen Museums zu Wien, I, Börsegasse 1.
„ **Ludwig Seyerkammer, Edler von Treuenstein**, k. k. Lottodirections-Expeditor, I., Riemergasse 7.
„ **Wilhelm Tedesco**, Oberinspector der k. k. priv. österr. Nordwestbahn, Wien, Nordwestbahnhof.
„ **Dr. Heinrich Ritter von Weil**, kaiserl. Rath, Director der orthopädischen Heilanstalt in Währing bei Wien, Cottagegasse 3.
„ **Adolf Weiss**, Chef der Firma Weiss & Grohmann, Wien, Rudolfsplatz 13 a. 3—3
„ **Dr. Moriz Edler von Winter**, k. k. Oberfinanzrath, Wien, I., Riemergasse 7.

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 8 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 лин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 133. У Новом Саду у среду 31. августа (12. септембра) 1883. ГОДИНА XVIII.

НА ГЛАСОВЕ О САЗИВУ КОНГРЕСА.

Пре две три недеље дана проносилису се по неким мађарским листовима и по неким српским круговима гласови о скором сазиву нашег народно-црквеног сабора, који би имао бити у месецу септембру или октобру.

Говорило се, да је стигао о томе на саборски одбор чак и владин отпис.

Данас су ти гласови сасвим умукли. Јесу ли умукли с тога, што су то прости, празни гласови били, или што су данас у Будапешти другим стварима забављени.

Немири у Троједници и они у заланској жупанији апсорбовали су сву пажњу и сав интерес јавнога мњења.

Говорило се чак и о модалитетима састанка сабора, и то нам даје повода, да тим гласовима ако не можда безусловно вере, а оно бар неке публицистичке пажње поклонимо.

А ако се може нешто дати на реч и обећање угарског министра-председника, онда сазив нашег сабора за јесен није посве невероватан.

Ми се томе састанку сабора само радовати можемо, јер то је једини пут и начин, да развитак нашег народно-црквеног живота пође једном својим нормалним редовним путем.

Но да ли ће овај предстојећи сабор повратити мир на нашем народно-црквеном пољу и увести нужни поредак, — ми не знамо, но ипак стрепимо и страхујемо.

Прво питање, које нам се поводом сазива и састанка сабора намеће, то је, оће ли се сазвати сабор од г. 1881—82. коме још мандат није истекао, или ће се расписати нови избори.

Но ово за нас није важно питање, јер уређење наших народно-црквених одношаја у данашњим околностима не зависи једино од нашега народно-црквенога сабора, и нама је сасвим свеједно, а састао се стари сабор или се расписали нови избори; јер смо потпуно уверени, да ће наш народ и овом приликом своју стару белегу посведочити и опет оне исте, или онима равне посланике изабрати. Ми држимо да нашу народно-црквену ствар неће ни најмање алтерирати та околност, оће ли се овом приликом стари или нови сабор састати.

Кад ово изричемо, велимо то у уверењу, да се расположај у нашем народу од последња два избора и од наименовања патријарха није ни у длаку променуо, а у сигурној предпоставци, да се нови избори не могу спровести на други начин, него на законити, а то је на основу постојећег изборног реда.

Пуштени су пак у свет и такви гласови, који веле, да је наименовани патријарх Анђелић захтевао, да се већ идући сабор састави на оном основу, који је у познатом синодском пројекту истакнут. Да је ово топла жеља Анђелића, — о томе се нико не сумња, али да ће и влада, која је чувар и извршилац закона хтети на ово пристати о томе се ми јако, врло јако сумњамо. Овакав сабор не би имао за себе никаква законита темеља и народ би имао пуно право, кад се не би хтео ни упустити у изборе за овакав сабор. Одговорност за делање овако незаконитог сабора нека падне са свим на наше клерикалце, а уз то овако незаконито донесени закључци не би могли имати никакве обавезне снаге за народ.

Важније је од овога питање, оће ли се сам сабор у своме делању слободно кретати моћи, или ће му пут саветовања већ унапред означен бити.

И о овоме циркулишу по неки гласови. Вели се наиме, да ће овоме сабору бити поднесен на претреси расправу фамозни синодски операт, а да ће изрично забрањено бити, да се чин наименовања патријарха не сме ни под који начин под дискусију узети.

Да је чин наименовања патријарха флагрантна повреда слободног права избора од стране народа, — то је ствар, о којој је цео народ са собом на чисто. А да тај чин није прва и једина повреда наших аутономних права, — доказ је то, што су већ и прошли и претпрошли сабори имали више ствари за жалбу, па су ову свагда из обзира опортунитета непрестано одлагали и забацивали. А последњи сабор није своје основане жалбе ни с тога могао да поднесе, што је по проглашењу наименованог патријарха одмах распуштен.

Но друго је то сасвим кад сабор сам, ако и има доста повода да се жали из неких извесних обзира своје жалбе на страну оставља, — то је напослетку право сабора, којим се он по својој вољи послужити може.

А сасвим је опет друга ствар, кад се сабору забрањује, да не сме противу повреда свога права гласа подићи и отворено рећи, где га тишти. Таква забрана је поништење сваке аутономије. Аутономија је у томе још само лепша форма за изигравање народних права. Такав сабор, који се не би смео слободно кретати, био би толико, колико ништа, и у томе случају боље је да се наша црква и без сабора а на одговорност самих архијереја управља, него да се се сабор понизи до простог оруђа, да само оно прима и спровађа, што државна власт наређивала буде.

Наш сабор чим се састане, он не може ћутећки прећи преко толиких злоупотреба и повреда у нашем народно-црквеном аутономном животу, и он мора против истих злоупотреба лека потражити. Не допусти ли му се ово, онда нам друкчији сабор и не треба, и посланици народни боље да се са сабора развиђу, него да гробарима наше аутономије у најам стану.

Ко своје право брани и не напушта, тај и онда, кад му га на силу отму, има бар још наде, да ће га временом натраг задобити моћи, но ко га својевољно изда и напусти, тај га више никад не поврати.

Оволико за сада на пусте и голе гласове. А кад ствар састанка сабора конкретнији облик добије, ми ћемо о овој ствари и опширније говорити.

Успостава грбова у Загребу.

I.

Загреб. Свечаност народна, коју доживисмо прекјучер у Загребу, проузрочи песма нашега дичног Змаја, која позива Србе да стану уз Хрвате „на бранik, где је закон и правда!“ Чим је „Позор“ као прилог ту песму разтурио, могао си видити после четврт сата живо кретање људства, гђе пита један другог: „јеси ли читао брате ону узор-песму од Србина Змаја: „Шта се чује?“ То ти је дивна песма, дај Боже уродила добрим плодом. Живили Срби и Хрвати! Живила рођена браћа. Ах! то је племенито, то је мужевно, поштено, дивно итд.

Ја мислим, да ће сваки свестан Србин заберавити на увреде и боли, те оберучке прихватити Змајеве речи:

Зато Срби чујте, чврсто стојте сада
На бранику, где је и закон и правда!
Ојачајте снагу патника Хрвата,
Нека зна, да има у невољи брата;
Нек се једном види, каква ј' слога благо
А они ће после — — како им год драго.

Хрвати су с весељем примили бар овде у Загребу тај глас братинске слоге, а надати се је и по целој Хрватској, да ће та песма задахнути браћу Србе и Хрвате слогом и љубави братском, а ту је добро дошла изрека див-песника:

Слогом расту мале ствари
А неслога све поквари . . .

Јучер смо престали живити у конституционалној држави . . сада смо под абсолутизмом, а мени се овај абсолутизам слободнији чини . . но док је бар у задње доба владао ветар из Пеште. Јер генерал Рамберг не игра како Тиса свира.

У Загребу је све мирно, јер је загребачко грађанство свестно свога рада, оно је поносито, само су мали изгреди у унутарњости, али и то ће престати уздајући се у свест народну — чим табле свечаним начином опет скинуте буду.

Грађанство целокупно било је накано приликом свечаног чина, кад буду вешали табле са хрватско-мађарским надписом, позатварати своје дућане, повући се у своје куће те изтаћи кроз прозоре црно-жуте заставе, јер нам је жица догласила да ће се та свечаност тек идуће недеље обављати — кад ал се данас изненада противно догоди. Око 11¾ идући улицом видим војску и пред њима музику, која идући на прво свира. Дошав кроз Гундулићеву улицу, стаде прама згради надзорништва. То је био један баталион ловаца, који је дошао из Карловца путујући за Петрињу (све сами Личани Срби и Хрвати) пред њих стаде у фраку и белом овратнику г. саветник Хрвоић комесар — у комесара???! Он је кумовао успостави грба. Истог часа кад је војска стала, изнесе послужитељ велик грб са зеленом лавориком око грба и натписом хрватско-мађарским, те га обеси. За тим одма седе г. Хрвоић у кола отворена те се отпути у горњи град а војска за њим. Чудо над чудеси! Зар је то та хваљена задовољштина мађарска?! Прво ту није било војништво у свечаној одори са својим штабом, друго, нису никакву почаст одали војници кад се грб успоставио, нити музика свирала није . . .!

Ја би ренао да је мађарска овом задовољштином сама себе компромитирала пред целим светом, она је сама себи ћушку дала, а то се је могао сваки данас осведочити. Хрвати су се смијали, јер је народ на најсвечанији начин поскидао шест грбова са једне зграде, дочим су они на најкукавнији начин извесили само један грб. Тим је поступком показао генерал Рамберг толико такта да га загребачко грађанство а и цела Хрватска штовати мора. Он је увидио као разуман човек, да је бог и правда на страни Хрвата, те да су они у свом праву и поносу повређени, па је ваљда за ту неправедност од стране Мађара Хрватом нанешену поштено Мађарима одмаздио и њих изврго руглу и подсмеху! Живио генерал Рамберг! Живио! Живио! Генерал Рамберг издао је строги налог војником да најстрожије пазе да ког грађанина не повреде. Евала му! Он није крв од крви наше, али је човек праведан, здушан, те зна употребити право и неограничену власт своју, коју је у Бечу добио, а на корист народа, у ком живи.

Карактеристично је да нису у целом Загребу могли наћи бравара који би им хотио

ЛИСТАК.

КАТАРИНА ИВАНОВИЋЕВА,
СЛИКАРКА.

Ове године 15. јануара даван је у Београду парастос пок. Катарини Ивановићевој, српској сликарци. На томе парастосу говорио је г. М. Валтровић, чувар народног музеја у Београду. Говор г. Валтровића штампан је у посебној књижици, која нам је ових дана достављена.

Пошто многим од наших читалаца неће бити познат живот и рад ове српске уметнице, то држимо, да ћемо наше читаоце задовољити, ако им нека места из говора г. Валтровића саопштимо.

Г. Валтровић почиње свој говор овако:

„Дванаестог септембра прошле 1882. године, завршио се је један живот, посвећен уметности.

„Тога дана склопише се очи, које су са спољних природних појава читале и збирале лепоту у покретима линија и сугласности боја; — оладне рука, која је, послушна оку а оживљена духом, кичицом исписивала природне прилике у пречишћеном и племенитијем облику; — одвоји се од тела дух, који је у раду своме обухватао укупан живот света по његовим узајамним духовним односима.

„Тај живот био је сретан. Спољне и унутарње силе, које га састављаху, подударах се и потпомагаху у постизању његове лепе и високе мете. Материјалне прилике не сметаху слободном развитку уметничког дара и светом жару уметничког рада. Не знајући готово за бригу о потребама материјалног дела у човека, дух се је свом својом моћи био предао сазнавању и остваривању обликом и бојом онога, што је у природи вечно, што чини духовни део у животу света и показује савршену хармонију у њему, — у присној свези духовнога и телесногa. Дух био се је бацио на остваривање идеје, на уметничко стварање.

„Јачина жеље за овим радом не признаде цене милинама које собом носи брачни живот, но упути, пуну нежности и племенитости душу, да своје осећаје и мисли посвети искључиво цељи духовне природе.

„Живот је тај био сретан, јер је био посвећен високом и омиљеном раду, а живела га је уметница, сликарка Катарина Ивановићева.

„У месту у коме је угледала света, дочекала је и свој последњи час. У народу, страном јој по крви и вери, родила се је, радила и умрла; али је осећала за оним, којем је по крви припадала.

„Овога се је сећала за свога живота, а и на самртном часу. А јамачно је и у имену свога роднога места, у имену Столног Београда, имала милог подсећаја на престоницу у завичају својих дедова; а у његовој историји, као негдашњег крунидбеног града угарских краљева, налазила тачака у којима се додирује живот народа српског и угарског, из којег је узимала грађу за неке своје историске слике.

„Година које се родила — 1811-та — стоји на прагу новог живота и правца оне уметности, којој се била одала, и тај правац био се је утврдио и њу са собом повео, кад је била стигла да кичицом у руци отпочне себи зарађивати одлично место у историји уметности.“

Затим почиње говорник опширно излагати стање и развијање сликарске уметности онога доба, па онда прелази у половини свога говора опет на нашу уметницу.

Тај завршетак гласи од речи до речи овако:

„Катарина Ивановићева већ у своме детињству радо се бавила цртањем и сликањем. Први основ својој уметности положила је у Пешти, а усавршила се у њој на царској академији у Бечу. У својој двадесетој години насликала је у Бечу „Српског Омира,“ слепог гуслара који седи под старом липом, а слушају га два Србина и једна Српкиња. Изабрав овај предмет за представу на првом свом самосталном кораку, она је исказала корене осећаје срца свога. Насликав гуслара, опет сликара, али гласом и речима, она је изнела своје патриотско признање другој једној грани уметности — поезији — као сили која из народног срца потиче, на то срце опет дејствује и врлине буди. Једном уметношћу, које је некад било и у Срба и којој се она била одала, она штује другу; а спојивши их мислено у слици, показа да имају обе исти моралан значај за људство.

„Мио нам је појав што је у оном малом колу женскиња које се у првој половини нашег века на бечкој академији учаху живопису, било и једне врсне Српкиње.

„Женскиња уметница било је свакад и у свију народа у којих се неговаху и у којих цветаху уметности. Знамо за имена уметница из класичког доба, из хришћанског средњег века, из новијег времена. Највише их пак има на броју данас. Већ прва половина нашега века имала их је више но сав прошли XVIII. век. Од уметности архитектура их је најмање привлачила; јер од оних до сад познатих уметница, — којих има око хиљаду — једва су се њих три бавиле архитектуром. Није ни велики број оних, које су се одале на скулптуру, биће их око педесет само; све остале су које сликарке, које цртачице. У почетку нашег века сви француски прваци, уметници, имађаху велико коло ученица око себе. У Немачкој бијаше берлинска академија најбогатија њима; а на бечкој академији било их је најмање.

„Катарина је за време свога школовања била једна од најбољих питомица бечке академије. Уз природни свој дар, показивала је прилежања и одушевљења. Неким својим радовима стекла је себи имена још пре 1848. године. Њено јако одушевљење за уметношћу овладало је било срцем њеним толико, да му није дало одазвати се другом, које му се у више прилика нуђаше да му буде мио и веран друг за живота. Што је у њеном срцу било благо од љубави, нежности и племенитости, реши се да пренесе на своју уметност, а средством ње на велику породицу, које је била по крви, вери, и срцу члан, — на српски народ.

„Вредноћа њеног одличног оца Лазара, грађанина и трговца столно-београдског, учини да не осети свакидашње материјалне бриге, скопчане са животом, и даде јој тако могућности, да све своје силе посвети уметности.

„Жудња да своје уметничко стварање изнесе у приликама из прошлости и садашњости народа, којега је кћи, доведе је године 1846.

грбове извесити, а служници нису хотели грбове са колодвора у град носити, него их је морао сам г. комесар (немојте ту мислити Рамберга) узети у своја кола и допремити их.

Данас је клуб народне странке завршио конференције. Закључак је овај, као што сам с поуздане стране чуо: хрватски посланици на мађарском сабору ући ће у сабор мађарски и пред њим ће оптужити мађарско министарство ради нанешене повреде; у противном случају да ће сви положити своје мандате.

II.

Загреб 26. августа. Ван сваког очекивања, усред највећег мира извешени су данас у ½ 12 сахати пре подне грбови с хрв. и мађ. натписом на овдашњем порезном уреду и финансијалној згради. Нико се није могао томе ни у сну надати, да ће то данас бити.

У свима званичним и незваничним листовима пештанским и бечким могло се читати, да ће се грбови извесити почетком идуће недеље, а ево шта се сад зби! — Бог зна, зашто је то тако? — Свет је мирно пролазио сокацима, на једаред се зачу свирање војничке банде, која је са компанијом војника — јегера — долазила из логора изван Загреба. Долазили су једним споредним сокачићем. Пред порезним уредом (исто здање где је финансија) уставе се у „хабт ахт", глазба заћути, у часу бише изнешене мердевине из куће прислоњене уз-азид и за пет минута поносно је висио заједнички грб са хрватским и мађарским натписом на згради. Грб је у два пута већи него што су били пређашњи; испод грба је намолована зелена лаворика и мађарски натпис је много већи него што је био пре. Извешење на тој згради где је било пре шест грбова, сада само један, но како је са стране између два певцера обешен, изгледа, да ће и осталих пет грбова на стара своја места доћи. — Од грађанства није било никога, него неколико њих, који су туда пролазили, и који су се из ближњих сокака стрчали к'о на чудо. Од поглаварства присутан је био владин поверепик званично. Чим је грб извешен, затворише дућанџије Königsberg и Sachs дућане, да покажу своју хрватску лојалност и патриотичност, да покажу како жале. — Глазба са војништвом крене одмах у горњи град к згради финансијалног равнатељства, те и онде на исти начин извесе грб. Пред дотичним зградама стражаре још увек војници као и до сада. Одмах после тога чина отишли су сви чиновници да се званично претставе кр. комесару генералу Рамбергу, који је прексиноћ стигао у Загреб. — Та вест да су грбови овако изненада — готово тајно — извешени, прошла је Загребом као муња. Грађанство је сада још у првом изненађењу, не зна да л' да се смеје таком поступању или —, ово друго „или" чућемо за неколико дана.

Занимљиво је, да су сад уједно заведене на финанц. зградама и на војничким касарнама т. зв. „vatrojavne postaje" — ако би се ватра гдегод појавила, да се одмах може дојавити. Ко би их знао, каква је то ватра, које се они боје.

Сутра ће бити у Загреб доведени ухваћени бунтовници из Загорја да им се суди. Војници, који су 1880. узети у солдате неће се ове године пуштати на допуст. У Загреб ће доћи ових дана сила војске.

Политички преглед.

У Тројединци отпочела је успостава законитог стања, разуме се: оног и онаквог законитог стања, као што га будимпештанска господа себи замишљају. Прошлог петка управ у подне истакнути су у Загребу, на финанцијалним зградама у Гундулићевој улици и у горњем граду, поново грбови са мађарским и хрватским натписом. Успостава ова изведена је „свечаним" начином, свечаним по том и у толико, што и у колико су при истицању грбова суделовали неколико компанија војника, војничка свирка и „владин" комесар Хрвојић. Ноћу, дакле кришом спроведеној повреди закона од стране финансијалног управитеља Давида, следио је прошлог петка добро промишљен, „свечано" и у сред бела дана извршен чин владе мађарске, којим је тек само поновљено безаконе, што га је финансијални управитељ Давид извео у погледу јасног наређења такозваног нагодбеног закона. Грбови су поново истакнути а тиме је уједно стављено на дневни ред питање: шта сада? Било их је а имаде их и сада још који се варкају надом да ће Мађари сами собом скинути грбове, што су их сада већ по другу пут у Загребу истакли. Нами је веома тешко поверовати, да ће Мађари ово хтети учинити. Господин Тиса и његови Мађари знају врло добро какве би последице за собом донела наредба, да се поново истакнути грбови уклоне, а да се на њихово место подигну грби са хрватским натписом. Влада мађарска признала би тиме противзаконитост својег садањег поступка, а оволико се од ње не може очекивати. јер — не да шовенство. И упућивање на законито земљиште за расправу ове заћевице, на заједнички сабор у Пешти, звони веома чудновато, кад се узме у обзир да је влада угарска поновљеним истицањем противзаконитих грбова прејудиковала решењу саборском у овој ствари, и кад се зна да су Мађари сви сложни, где ваља копље окомити против других народности. Ово упућивање на заједнички сабор само је нов доказ, да Мађари спор овај не мисле решити у прилог Хрвата. Кад би то хтели, не би им требало нових расправа на будимпештанском сабору, јер садањи закони говоре сасма јасно, шта и како има бити. Но Мађарима се баш то не ће. Њима је пре свега до тога стало да задовоље својим шовенистичким жељама. Да те жеље постигну, нису прегнули ни од увођења ванредног стања, ма да добро знају да ће предузете мере Угарску у истој мери оштетити, као и Тројединцу. Но заслепљено шовенство не разбира за оваке ситнице; оно је нагло странпутицом, па — куд пукло да пукло.

У задњем броју јавили смо да је на састанку клуба такозване народне странке др. Деренчин поднео засебан предлог за одлуку. Тај **сепаратан вотум дра Деренчина** гласи у главном: 1.) Нека заступници на заједничком сабору предложе истоме, да прогласи противзаконитим наредбе заједничке владе у погледу истицања грбова с мађарским натписом и изашиљања кр. повереника; 2.) да код расправе, која ће услед тога предлога повести, одлучно суделују, но да се уздрже од гласања, пошто се ради о изјави другога пацисцента, из који се има разабрати, да ли је он вољан поштовати нагоду, која чини заједнички темељни закон обвезан за све земље угарске круне; 3.) да хрватски заступници на угарском сабору колективно положе мандате, чим сабор њихов предлог одбије или преиначи. — Ова изјава др. Деренчина није нашла никаквог одзива у клубу такозване народне странке, те ће то јамачно и бити узрок, што је др. Деренчин иступио из поменутог клуба и уједно положио и мандат за угарски сабор.

И **странка независњака мађарских** држала је **у ствари угарско-хрватске размирице** конференцију, на којој је заступник Етвеш прочитао њиме састављену изјаву, у којој се у уводу списује постанак размирице и изнашају узроци ове, а за тим се кори влада угарска, што није казнила јавну узбуну (!?), већ је отишла у Беч и позвала заједничку владу да јој помогне при решењу спорног питања. Даље се осуђује што је ради успоставе реда и мира у Тројединцу послан као кр. комесар барон Рамберг, који није Мађар, већ војник и стран држављанин. Изјава упозорује за тим на праве узроке садање ерупције у Тројединци, те међу иним напомиње и југославенску идеју, која да је знатно ојачала радикално промашеном босанском политиком, услед чега да треба ову политику неодложно изменити. Даље се наглашава како у Тројединци нагињу Бечу, чему је крива традиционална политика двора бечког, против које се само у потпуној независности Угарске лека тражити и наћи може. Изјава дотиче се и финансијалне политике и огромног порезног терета под којима Хрватска и цела држава угарска стење, те упозорује, да су и хрватски посланици на сабору будимпештанском са своје стране допринели, да се ти силни терети народу на леђа натоваре. Најзад изјављује се, да ће странка независности одмах по отварању сабора сва уставна средства употребити да се влада угарска позове на одговор за све оне повреде, што их је овом приликом нанела уставу угарске државе.

Париски листови јављају о неком разговору који да је вођен ту неки дан између француског министра спољашњих послова и немачког заступника. Кнез Хоенлое рекао је том приликом, да је познати чланак листа „Норд. Алг. Цајт." у ствари одобраван, али не и у форми, а да је био оправдан нападајима француске штампе. На ово веле да је Шалмел-Лакур одговорио, да влада француска нема никаквог уплива на штампу, те би тек онда против ове поступити могла, кад би цар немачки лично нападнут био. Министар приметио је даље и то, да француска влада познаје безброј песама од Арида, Кернера, Имермана, Хервега и Симрока у којима се омладини немачкој улива мржња против Француза; француска влада ипак за то није никада протестовала.

ДОПИСИ.

? **Осек** 16. (28.) августа. (Нови изгреди у нашој општини. Потурица гора од Турчина. Смрт, спровод и надгробна реч др. Младену Муачевићу.) У ниву дописа, који у последњих година у цењеној „Застави" одовуд света угледаше, унесени су многи изгреди и нереди, који у нашој општини од више година систематски постају и развијају се; који сликају најжалосније стање у овој општини, у којој толики интелигентни људи живе или боље рећи вегетирају, и који Осеку и осечанима на већу срамоту служе.

Сви дописи доданашњи смерали су да ово ругло са Осека сниме и склоне; сви су били писани у најплеменитијој намери, да осечане принукају на радикално отклањање зала, која неред проузрокују. У свима се је строго наглашавало, како је то већа брука и срамота да у Осеку, где поред толиких свесних трговаца и занатлија, живи толики број чиновника и адвоката, толики број независних људи, може до таквог нереда у општини доћи, и да може страх од једног човека, који се је већ тако осилио, да сме кад му је ћеф у највећу светињу народну дирнути, овладати у тој мери људима, који данас у општини седе, да нико несме ни писнут и нити зубма шкрипнути.

Злогласни председник наше општине са оним брадатим чудом са оном накарадом човечијом, који је и поштење и морал на извесним басамацима изгубио, није задовољан да му с ропска раја сиотски покорава, и да ропске слуге заузеше места у општини да му ропски по његовим наредбама аргатују, није му доста да свој ћеф слади крњењем народних течевина, продајући их туђинцима буд зашто, већ се је бесан ага у свом бесу захуктао ево и на школу, прохтело му се да уведе Туре у српску школу, које ће му по ћефу подмладак српски да васпита и турчи.

Да би бесни ага ту своју циљ постигао наредио је распис стечаја на учитељско место, које је смрћу честитог учитеља Милана Чобановића упражњено остало — само у „Туркосу."

А ропске слуге, које му у школском одбору уз колено седе са оним брадатим чудом, једва дочекаше да ту наредбу ефектуирају и ни у једном другом листу, већ само у оном блату, кога се сваки поштен Србин гнуша, стечај расписују?!!

Српски учитељи, који би хтели да довнаду да је учитељско место у Осеку упражњено и хтели на ово да комплетују, морају турске листове држати и читати!!

Не прелавили то господо скупштинари — ви који допуштате да се таква чуда и покори збивају — сваку меру безобразлука.

Овакав поступак мора и најмирнијег грађана да разјари и примора, да довикне: доле г. скупштинари са тих частних места, на којима су очеви ваши по народ српски теже дане јуначки издржали, победоносно проводили и вама још чиста и неоскврнута у наслеђе предали и оставили. Доле! ако нисте кадри своме позиву достојно места и положаја вашег одговорити!!

Народ је доста муком гледао, како сте се ви мамелучки свакој наредби оног наметника, који нема права да на председничкој столици седи, покоравали и то и онда, када је част и понос имена српског у опасност довођена. Данас више тога нећемо да трпимо, и ево вас овим последњи пут подсећамо, да или вршите своју дужност као што то ешарфи општинарској приличи и доликује, или што ће по вас приличнији да буде, захвалите се на том позиву и дужности, који отправљати неомете, да се неби безумном замерили; оставите председника сама па ћемо да видимо шта ће онда Туре, када у скупштину продру људи, који неће ни од начелника ни од председника да завару и који неће ни по бабу ни по стричевима, већ по правди бога истинога да делају и гласају.

Пустите да видимо већ једном тучу, која ће из тог мутног облака[1]) на њега и оног брадатог одметника да пада. — Пустите сушу[2]) нек у свом сраму разузданост своју суши и нека каје свом рођеном народу нанешену увреду, ако се тај човек још у опште кајати може?!

У овом несретном стању у ком се ми Срби осечани налазимо, с једне стране од браће Хрвата нападани, с друге пак од својих рођених синова вређани, у овом стању, у ком су нам људи, које је општа ствар одушевити у стању, врло нужни а немамо ни једне снаге за одатак, изгубисмо ових дана ваљану млађану снагу дра Младена Муачевића, човека чврста и непоколебива карактера а ретког прегаоца за опште ствари; кога нам немила смрт у најлепшем добу у 30 год. живота му из наше средине отрже.

Покојник је напрасно умрьо, вратив се пре кратког времена лепо опорављен из Глајхенберга кући.

Умрьо је од туберкулозе, која му се у главу попела, а коју болу си је покојник у српско-турском рату на Дрини у прсима млађаним запатио.

Које Младена из ближе познавао, које пратио његов рад у општим стварима, тај је само кадар да пресуди шта ми с Младеном саранисмо. — Последња пошта која му је одана, и у којој цео Осек учасником беше, сведоком је да Мла-

[1]) Придев облак дат је Живановићу као начелнику, и без сумње зато што се намрити као облак, кади би му ко противуречио.

[2]) Сушом га прозваше као председника српско-црквене општине, што ће под њим да усану и да се осуше све слободоумне установе за нашу општину.

амо у Београд. Прикупљајући историске податке, цртајући и сликајући потребна јој лица и места и ствари, проведе она дуже време у нашој престоници. Иста је жеља за познавањем народа одвела била око године 1842. у Загреб и Хрватску.

„Њен жив и схватљив дух неуморно је прибављено разно градиво склапао у нове и нове слике; њена вредна и уметничка рука неуморно их је удесним и сложним бојама изводила на платну, и стан се Катаринин поступно окити знатним бојем већих и мањих уметничких сликарских производа.

„Матерњим их је оком гледала, матерњом љубављу волела. У њима су њени минули дани; у њима све милине које је срце могло осећати; у њима све што је душу њену покретало; у њима је гледала свој дух који иза тела остаје. Матерња брига јамачно је учинила, да се је уметница који пут запитала о судби своје умне деце.

„Скромност је друга племенитости. Наша уметница није тражила имена ни славе: од свог рада није ишчекивала материјалне награде или добити. Она с тога своје радове од себе није давала, сретно је и задовољно у кругу своје умне породице живела, док оно не дође час да се њоме растане и за навек преда овамо, где је често и сама духом боравила.

„„Нико неће светијим поштовањем посматрати ваше слике но синови народа коме и ви припадате. Ми смо сиромашни у свачему: је ли право да се делима једне Српиње поносе туђини и не Срби?" То бејаху речи, које године 1873 победише скромност уметнице и дадоше њеном племенитом осећању маха, те две своје велике слике поклони српском народном музеју.

„Ове речи бејаху одговор једног нашег сугрђанина на скромну изјаву уметнице да не зна шта ће најзад са својим сликама, пошто им сама не даје толико вредности, да би их ко желео.

„Год 1874. обдари она музеј са још 4 слике, желећи при том у свом писму, „да из почасти, које је г. министар просвете изволео удостојити је, захвалivши јој у име владе узвишеним речима, изводи, да су њене слике у Београду радо примљене".

„Горње поклоне у велико надмаша поклон од године 1880. Поред знатног броја слика, које даје нашем музеју, она оставља хиљаду форината, којима се оснива фонд, од којег ће се интерес употребљавати на поправку њених слика и њихових оквира.

„Године 1876. изабра је Српско Учено Друштво за свог члана. — Она му у тестаменту своме остави хиљаду форината.

„Двадесет и три веће и мање слике од Катаринине руке красе данас две стране у прве собе нашега музеја.

„Садржином представљенога у њима, оне казују многостручност наше уметнице; избором представљења њен технички дар и развијен укус у извођењу.

„Шест слика су мушки и женски портрети; пет казују догађаје из историје српског и угарског народа, и из историје источне цркве; за девет њих узете су појаве из друштвеног живота разних народности, а три представљају воће, — грожђе.

„Катаринини радови заслужују да се проуче и критички пропрате у цељи одредбе њихове културне и уметничке вредности, која се тиче не само нас, но и народа у ком се учила уметности, и времена у коме је живела и радила.

„Ово данас није прилика за потанко разгледање пута којим је уметница долазила до резултата, изнешеног у њеним уметничким створовима; није прилика за истраживање да ли је знала и умела погодити чиниоце, нужне за постигнуће правог и чистог задатка уметности.

„Данас нам ваља схватати је у целини, као појаву која има већ свога значаја и одређеног места у културној историји. При том не смемо губити из вида и природу њеног пола.

„И на Катарини се као на свим њеним другама по уметности огледа, да женском у уметности није улога да ствара из нова, да производи првобитно, но да пуном љубављу даље развија оно што већ постоји и оно што прими и насљеди. Женско не тражи да проникне у битност догађаја који мисли представити; не спушта се у дубину његовог значаја, нити обухвата сав његов духовни домашај, но бира више ону страну која му даје места за удобно излагање и нежно извођење појаве.

„Но ваља признати да и међу мушкарцима нису тако чести они уметници који свакад знају да погоде језгро догађајне садржине и да га према строгим захтевима уметности остваре.

„Портрети наше уметнице стоје на оној висини на коју се та врста живописа дигла била за њено доба у Бечу, где су њоме многи уметници зарађивали себи хлеба, не имајући наруџбина другог рода. Цртеж је у њих тачан, колорит природан, схваћај карактеран, израда вешта и брижљива. Сликарка се паштила да поред спољних захтева у портрету, а то су: верност и истинитост црта, постигне и потребну унутарњу садржину, а то је оно што је у човеку значајно, карактерно, духовно.

„Портрети доносе лик Стеве Книћанина, Симе Милутиновића, кнегиње Персиде и у два разна примерка лик саме сликарке.

„Мање је успеха имала у историском живопису, на пољу, на коме се у опште мало уметница јављало, и на коме и мушкарци уметници не долазе лако до признања и славе.

„Њен неуспех не проистиче из погрешног избора историског догађаја, но из недовољне уметничке снаге да покаже композицијом његову величину и важност.

„Изабрани догађаји у њеним историским сликама пуни су значаја по лице које је у њима средиште, и пуни су судбе по народ у којем су се збили; они су према томе својом садржином прави предмет за историску сливу. Но у начину представљања, у распореду и међусобном односу разних чињеница у историском чину, нема она једине, која једним ударом дејствује, убеђује и понесе. Иначе у тим сликама има врло лепих појединости у изразу, покрету и боји, којих се вредност тек опширнијом анализом може да покаже.

„Догађаји представљени на сликама у на-